

Mihhail Stalnuhhin: Suhtumist Ida-Virumaasse saab muuta

Riigikogu rahanduskomisjoni keskerakondlasest esimees Mihhail Stalnuhhin kogus äsjastel kohalikel valimistel Narvas 1376 häält. Ta andis suure panuse, et Keskerakond võitis piirilinnas valimised ülekaalukalt – 67 protsendiga, ja saab 31-kohalises volikogus 23 kohta. Narva ja Ida-Virumaa arenguks aga ei piisa ainult valimisedust.

Küsis AIVAR JARNE

Kuidas hindate valimistulemusi Narvas?

Tulemuste üle on hea meel. Meil on varem ka pisut paremini läinud, kui võtsime valimiste järel 26 kohta. Valimistulemuste taustal on mõned põhimõttelised küsimused vaja omakeskis ära lahendada, eeskätt puudutab see hariduse valdkonda.

Alates 2021. aastast soovitakse linnas alles jätta vaid üks gümnaasium. Narva on suuruselt kolmas Eesti linn 59 000 elanikuga, ning niisuguses linnas ainult ühe riigigümnaasiumi allesjätmine pole hea plaan. Siinsed põhikoolid peaksid siis sellele õpilasi ette valmistama. Aga kuna riigigümnaasium on eestikeelne, siis enamikule Narva põhikoolide lõpetajatele on selle uksed automaatselt suletud.

Tallinnas on gümnaasiumiastmes kolm võimalust. Kõigepealt riigikeeles, siis variandis 60+40% ehk riigikeeles ja vene keeles; kolmes koolis hakkab olema venekeelne haridus koos eesti keele süvaõppega. Mina toetan seda varianti. Kui meie põlvkonnale õpetati keskkooliastmes vähemalt kolme keelt ning osades koolides veel enamgi, siis kuidas Narvas minnakse ajas hoopis tagasi ning jäetakse vaid üks õppekeel, sest riik ei suuda haridusprotsessi piisavalt kontrollida.

Selle tulemusena hakkavad pered, kes mõtlevad laste tulevikule, senisest veel enam kolima Narvast Tallinna. See protsess käib ka praegu, kuid gümnaasiumide kadumisega võib veelgi süveneda.

Kas hakkate ka ise Narva volikogus tööle? Saate niimoodi kohapeal tehtavaid otsuseid

MUUTUSED IDA-VIRUMAAL: Mihhail Stalnuhhini sõnul saab muuta kohalike inimeste suhtumist, pakkudes neile rohkem võimalusi tööks ja eneseteostuseks. Foto: Riigikogu kantselei

paremini kontrollida.

Hakkan kindlasti. Loodan, et erakonnakaaslaste seas leidub neid, kes saavad aru selle probleemi tõsidusest ning toetavad Narvas mitme gümnaasiumi jätkamist.

Kuidas hindate mujal Ida-Virumaal saadud valimistulemusi? Keskerakond võitis nii Sillamäel ja Kohtla-Järvel kui ka näiteks Lügane vallas.

Keskerakond on neis piirkondades olnud traditsiooniliselt tubli. Tõstaksin veel esile Narva-Jõesuud, kus Keskerakonnal on hea valimistulemuste taustal võimalus moodustada valimisliit. Kurvastab vaid see, et üha vähem rahvast võtab seal valimistest osa. Nüüd oli see protsent 47,4.

Kas inimeste aktiivsust nii valimistel kui ka näiteks haridusküsimuste lahendamisel aitaks tõsta see, kui Ida- ja Lääne-Virumaa ühendada, nagu rääkisite 12. oktoobril Riigikogus?

Viimase paarikümne aasta jooksul on Ida-Virumaal olnud neli maavanemat, kes kõik on ametisse astudes lubanud maakonna mainet parandada. Lõpuks on kõik suuresti käega löönud, et isegi mingi raha eest pole võimalik olukorda palju muuta. Negatiivne suhtumine Ida-Virumaasse on veres väga paljudel, sealhulgas ka meedial. Aga seda saab muuta.

Virumaa jagamine omal ajal oli kunstlik, ning see oli poliitiline otsus. Järgmisest aastast pole enam ka

maavalitsusi ja eraldi maavanemaid vaja. Lääne- ja Ida-Virumaa ühendamine aitaks kaasa kogu piirkonna arengule ning parandaks selle mainet.

Kuidas riigi tehtavad investeeringud aitavad Ida-Virumaa arengule kaasa? Valitsus on välja toonud, et aastaks 2020 saab see piirkond 200 miljoni euro ulatuses investeeringuid.

Rahaline tugi aitab siis, kui tegemist on materiaalsete asjadega. Kuid Ida-Virumaa on arenenud kogu aeg. Näen tihti neid inimesi, kes tulevad Narva ekskursioonile ning naudivad väljaehitatud jõeäärset või linnust. Nad ei usu oma silmi, sest ettekujutus Narvast on neil olnud hoopis teistsugune.

Teisalt on vaja muuta kohalike inimeste suhtumist, pakkudes neile rohkem võimalusi tööks ja eneseteostuseks. On vaja luua rohkem töökohti, ning siis tulevad ka töökad ja aktiivsed inimesed siia tagasi.

Ida-Virumaa elanikkond on viimase 15 aastaga kahanenud 9000 võrra. Kas riigiasutuste osaline kolimine Narva ja mujale Ida-Virumaal aitab uusi töökohti luua ning toob inimesi tagasi?

Kuhu need inimesed tulevad, kui pole töökohti?! Praegu on Ida-Virumaal tööpuudus üle 8 protsendi ning mõnes omavalitsuses kuni 12 protsenti.

Loe edasi lk 3

JUHTKIRI

Volikogukohti loetakse sügisel

AIVAR JARNE
Kesknädal

Alustuseks olgu "sügisel tibus" ehk valijate hääled kokku loetud. Keskerakond võitis tänavusügisel kohalikul valimisel 158 952 häälega. Võidu tõestamiseks ei ole meil vaja teha mingeid erilisi rehkendusi ega võrdlusi, nagu püüavad teised erakonnad. Pole vaja ka mingisuguseid „agaside“. Parim tulemus saavutati üle Eesti ning absoluutne valimisvõit saadi Tallinnas, vastavalt 27 ja 44 protsendi häälega.

Üle Eesti on Keskerakonnal ligikaudu 300 volikoguliikme kohta. Niipalju pole neid ühelgi teisel erakonnal. Kui valimisliidud välja jätta, on teistel erakondadel volikogukohti kordi vähem kui Keskerakonnal. Seda annab võrrelda Tallinnaga, kus Keskerakonnal on absoluutne enamus – 40 kohta 79-st – ning teiseks jäänud Reformierakonnal 18 kohta.

Kuid üks asi on valimistel saavutatud suurepärase hääletuhulk ja volikogukohtade arv, teine asi aga see, mida saavutatud kohtadega peale hakata. Kuni ametlike valimistulemusi pole veel välja käidud ning uued valitud volikogud pole saanud kokku tulla, on olnud selge, et Keskerakond on valinud õige tee – saadud volikogukohad reaalset rakendada.

Enamikus 70 uuest kohalikest omavalitsusest, kus valimistel osaleti ning valijate usaldus pälvis, on alustatud koalitsiooni moodustamise läbirääkimisi. Keskerakonna kohalike osakonnad ja volikogudesse valitud rahvaesindajad on positiivselt meelestatud ning võtnud edasiviiva sihi. Ka järgmised neli aastat soovitakse linna- ja vallavalitsuste tasemel kaasa rääkida.

Takistuseks pole kujunenud ka ainult paari-kolme koha saamine volikogus. Tegemist on ikkagi valijate usaldusega, ning selle elluviimiseks on parim viis osaleda võimuorgani töös. Nii on näiteks sõlmitud koalitsioonilepe juba Rakveres, kus Keskerakond sai volikogus 3 mandaati, kuid edaspidi valitsetakse koos rohkem hääli saanud partneritega. Viljandi volikogus on Keskerakonnal kaks kohta, ent pärast mitmeaastast pausi ollakse osalised koalitsiooni sõlmimisel. Võimulepped on sõlmitud Haapsalus, Paides ja Saaremaal. Valgas aga on ülekaaluka valimisvõidu järel võimalik ise koalitsiooni valida ning kohapealset võimu jagada.

KESKMÖTE: Kuni ametlikku valimistulemust pole veel välja käidud ning uued valitud volikogud pole saanud kokku tulla, on selge, et Keskerakond on valinud õige tee – saadud volikogukohad tuleb reaalset rakendada.

Suuremates linnades, nagu Tartu, Pärnu ja Narva, ollakse samuti linnavalitsuse moodustamise juures. Narvas võetakse ülekaaluka valimisvõidu järel vastutus neljaks aastaks üksinda, nagu oli see ka viimasel korral. Pärnus on juba sõlmitud koalitsioonilepe IRL-i ja valimisliiduga „Pärnu ühendab“, et nn uus Suur-Pärnu saaks ka uue võimu ja uue hingamise. Uuel võimuliidul on Pärnu 39-liikmelises volikogus 23 kohta ning piisav ülekaal.

Tartus asuti läbirääkimistele tahts koos reformierakondlastega ning võimalik koalitsioon sünnib lähiajal. Igal juhul oldi siin koalitsioonis koos ka viimasel neljal aastal, ning osapooled on märku andnud, et ollakse valmis koostööd jätkama.

Omaette teema on muidugi läbirääkimised partneritega Tallinnas, ning siin on võimalik koalitsioon. Keskerakond on pealinna juhtinud viimased kümmekond aastat, seda nii koalitsioonis kui ka üksi, ning nüüd tulnud taas välja võitjana. Taavi Aasa juhitud läbirääkimismeeskond on kohtunud nii SDE-ga, kel on volikogus üheksa kohta, kui ka EKRE-ga, kel 6 mandaati. Reaalne koostöö on võimalik pigem siiski sotsiaaldemokraatidega, kellega on lähemad ühisvaated ning kellel on volikogus ka kohti rohkem.

Seega on valimistel saadud kohtade arv tähtis, kuid veel tähtsam on, kuidas neid rakendatakse. Täna kuulutatakse ametlikud valimistulemused välja ning homsest on uute volikogude liikmeil nende ametivolitused käes.

Selleks ajaks on tibus juba koorunud ning alustanud iseseisvat elu. Hea, kui koos teistega vastutuskormat kandes.

KESKNÄDAL

Address: 10130 Tallinn, Toom-Rüütli 3/5

Email: kesknadal@kesknadal.ee Tellimine ja levi: 6 177 717

Peatoimetaja Indrek Veiserik indrek@kesknadal.ee 6 274 573
Toimetaja Tiit Maksim tiit@kesknadal.ee 6 273 465
Reporter-toimetaja Aivar Jarne aivar@kesknadal.ee 6 274 583

Toimetus käsikirju ei tagasta. Kesknädalas ilmunud artiklid väljendavad nende autorite arvamust, mis ei pruugi kokku langeda toimetuse omaga.

Levi AS Express Post ja AS Eesti Post
Lehte kirjastab MTÜ Vaba Ajakirjandus

NÄDALA NUPUD

Liberalismi „kroonijuveel“ Anvar Samost keelab ja käseb Rahvusringhäälingus

Seda rahvusringhäälingulist raadio- ja telesüsteemi on reformeeritud juba vene ajast saadik, ning ikka ei saa teine päris valmis. Nüüd juhivad vägesid ERR-i juhatuse esimees Erik Roose ning endine kahekordne BNS-lane ja aasta liberaal 2011 Anvar Samost (pildil).

Juba kaljupäise Lenini õpetuse järgi määratleti sotsialistlikku realismi kommunistlikes riikides kui realismi, mis käsitleb proletariaadi juhtimisel toimuvat võidukat klassivõitlust.

Mis asi aga on too aasta liberaal? Vaatame Vikipeediast järele:

„Auhinnaga tunnustatakse Eesti inimest või ühendust liberaalse mõtte – isiku-, kodaniku- ja majandusvabaduste – silmapaistva edendamise, levitamise ja/või teostamise eest.“

No nii, kui nõnda tubli inimene asub juba asja kallale, siis peab ERR-i juhtkond temaga igati rahul olema. Ja ongi, mis sellest, et nii AK töötajad kui ka televaatajad avaldavad oma rahulolematust nii kommentaarides kui ka sotsmeedias.

Kes vastu hakkab, võib ka kinga saada. Nii tehtigi esialgu kena ja sõnaselge pikaaegse uudisteantru Kadri Hinrikusega. Nüüd aga teerull nimega Samost-Roose võtab jõud kokku ja rullib edasi. Värske ERR-i teleuudiste juht Liisu Lass on ajakirjanduses olnud vähem kui 7 aastat. Muidugi võis teda häirida professionaalsus, mis paistis välja Hinrikuse igast lausest, igast sõnarõhust, igast silmavaatest.

Peeti ka arutelu, ja liberaal Samost hoiatas koosolekul osalenuid ERR-i siseelu puudutavaid asju majast väljaspool lahkamast, andes „Leninlikult“ mõista, et n-ö

lekitajad leitakse üles ja saavad kohese karistuse. Samost ise kandideeris 2015. aastal Riigikogusse IRL-i leeris ja pärast häbistavat valimiskaotust läks erakonnast üldse minema.

Nüüd jääbki arusaamatuks president Ilvese endise Kadrioru-nõuniku Toomas Sildami palkamine veel enne Hinrikuse vallandamist tööle n-ö vaba toimetajana, kelle ametiülesanded jäävad tele- ja raadioajakirjanikele hoomamatuks. Temale pandi oma telerahva keskel nimeks „reisisaatja“.

Kunagine ENSV-aegse „Sädeme“ toimetuse kaastööline ja noorte kommunistlik kasvataja ning siis äkki Vene vägede kaotusele järgnenud „kuulsusrikas“ tagasitõmbumist Afganistanist kajastanud noormees Toomas Sildam sai Ilvese aegu üsna palju kajastusi sotsiaalmeedias. Mitte just sõbralikke.

Roose tunnistas, et see teema – poliitiline seotus sotside ja IRL-iga – on ringhäälingumajas

kõne all olnud, kuid selles ei nähta probleemi. Roose ei mõista „Aktuaalse kaamera“ toimetuse protesti ümberkorralduste vastu. Aga seda ei mõista ka tavalugejad. Postimehe kommentaariumist leidsime sissekande: „Eriti küüniline on aga Samosti hoiak, kui ta kukub seletama, kuidas temani nagu nii kaebajate inf jõuab, et kui kaebasid, saad sulle sappa. Samas on ka kummaline see, et Samost rändab ühest väljaandest teise juba pikemat aega ja keegi ei uuri, miks küll. Miks ta kusagil hakkama ei ole saanud, et taas uuele kohale rändab? Samost siin, Samost seal, Samost iga oksa peal. :-). See on minu parafraaseering ühest ilusast lastelaulust.“

E-hääletus ei läinud noortele peale

Alaealised valijad ei hoolinud seekord elektroonilise hääletamise võimalusest. Kuigi absoluutarvudes oli seekordsetel kohalikel valimistel e-hääletajaid varasemast enam ehk pisut üle 186 tuhande, polnud see moodus noorte esmavalijate hulgas kuigi populaarne. Enam kui 24 tuhandest noorest valijast kasutas seda võimalust vaid 1794.

Neil kohalikel valimistel oli esimest korda õigus hääletada kõigil vähemalt 16-aastastel alaliselt Eestis elavatel inimestel. Aasta alguse seisuga oli Eestis 16–17-aastaseid 24 153. Seega kasutas neist e-hääletamise võimalust vaid ca 7,4 protsenti.

Ku palju 16- ja 17-aastastest üldse valimas käis, pole praegu veel teada.

Valimisteenistuse juht Priit Vinkel selgitas ERR-i raadio-uudistele, et veel pole võimalik öelda, kuipalju 16- ja 17-aastastest valimas käis, kuid selle kohta võib aimu saada umbes kuu aja pärast, kui valmib Tartu Ülikooli valimisuuring. „Ülikool viis läbi uuringu, kuidas hääletati, ja sealt saab andmeid vanuseti välja võtta. Sellest umbes kuu aja pärast valmivast uuringust võib oodata tulemusi, kui palju esmavalijaid valimisjaoskonnas käis.“ Vinkeli hinnangul ei maksa teha järeldust, et kui esmavalijad e-hääletasid loiuult, siis sama loiuud olid nad ka

valimisjaoskonda minekul. „Nägin oma silmaga uhkeid ja heatujulisi valimisjaoskonda läinud esmavalijaid, kes seda tegid tseremoonia ja n-ö esimese täiskasvanuks saamise riituse nime all. Ma ei välistaks, et paljud esmavalijad käisidki valimisjaoskonnas, pidades seda tseremooniaalseks toiminguks.“

Varasemad valimised kinnitavad, et enamasti e-valijad pole üldsegi noored. Suurim e-valimise osakaal on olnud 32–40-aastastel: 20% kohalikel valimistel 2013. aastal, 15% Europarlamendi valimistel 2014. aastal ja 25% Riigikogu valimistel 2015. aastal. Vanuse tõusuga aga toimub langus – 75-aastaste aktiivsus sarnanes 18-aastaste aktiivsusega (8%). Analüüs kinnitab ka, et üle 80-aastaste aktiivsus oli ühtlasel tasemel ega langenud alla 4 protsendi.

Seega võib seekordki eeldada, et aktiivsemad elektrooniliselt valijad pole mitte noored, vaid 30–40 eluaasta vahel olejad ning üle 80-aastased, keda arvuti juures juba abistavad tõenäoliselt nooremad.

Kõigest 1,1 miljonist hääleõiguslikust valijast oli e-hääletajaid 186 034 ehk 16,6 protsenti. Ühtekokku hääletas neil valimistel 586 520 inimest ehk 53,3 protsenti valijast.

HIIBUSE NÄDAL

MIHHAIL
KÕLVART SAI
VALIMISTEL KÕVA
USALDUSKREIDIIDI

Keskerakond osaleb kohalike võimuliitude sõlmimisel

Üle Eesti kohalikud valimised võitnud Keskerakond on paljudes kohtades juba sõlminud kokkulepped uue võimuliidu kohta või on veel läbirääkimistelaua taga. Tallinnas ning suuremates linnades ja valdades ollakse osalised võimuliitude moodustamise juures.

Tartu

Tartus alustab Keskerakond kõnelusi valimised võitnud Reformierakonnaga. Linnapea Urmas Klaas ütles nädala algul, et Reformierakond alustab Ema-jõelinnas koalitsioonikõnelusi Keskerakonnaga. „Me leiame pärast konsultatsioone, mida eelmisel nädalal pidasime, et Keskerakonnaga on meil kõige suurem ühisosa ja ka hea koostöökogemus varasematest aegadest,” ütles ta. Reformierakond sai 49-liikmelises Tartu volikogus 20 mandaati ja Keskerakond seitse kohta. Valimistel saavutas Keskerakonna nimekiri kolmanda koha Reformierakonna ja sotsiaaldemokraatide järel. Keskerakonna suurim häältekoguja olid Aadu Must (1235).

Pärnu

Pärnus alustas Keskerakond kõnelusi võimuliidu moodustamiseks valimisliiduga „Pärnu ühendab“ ning IRL-iga. Valimistel enim häáli kogunud Reformierakond jääb võimukõnelustest kõrvale. „Reformierakonna suhtumine võimuläbirääkimiste esimeses ringis oli ülejäänute suhtes väga üleolev ning seesugune käitumine ei tööta tulevaste aastateks head koostööd. Meie soov on moodustada koostöökokkulepe järgmiseks neljaks aastaks ning muuta Pärnu tänasest suuremaks ja edukamaks. Seda

saab teha vaid koostööd tehes,” ütles Keskerakonna Pärnu esinumber Kadri Simson, kes kogus valimistel enim häáli – 2417.

Narva

Narvas lubab veenev valimisvõit Keskerakonnal jätkata linna valitsemist üksi. Keskerakond saavutas kindla võidu, kogudes 14 163 valija toetuse ning saades 23 volikoguliikme kohta 31-st. Enim häáli kogus keskerakondlastest Riigikogu liige Mihhail Stalnuhhin (1375).

Viljandi

Viljandis alustas Keskerakond koalitsioonikõnelusi Reformierakonna ja IRL-iga. Valimised võitnud sotsiaaldemokraadid jäävad opositsiooni. Keskerakonna kohaliku juhi Helmut Hallemaa sõnul on Keskerakond juba valimiste algusest peale öelnud, et nemad on valmis osalema koalitsioonis ega välista koostööd ühegi nimekirjaga. „Meie osalus toob koalitsiooni sotsiaalset mõõdet,” sõnas ta. Viljandis saab Keskerakond 694 hääle toel volikokku 2 esindajat.

Jõgeva

Jõgeva vallas sõlmisid valimised võitnud keskerakondlased koalitsioonilepingu reformierakondlaste ja

Foto: ERR

KOALITSIOON HAAPSALUS: Keskerakonna esindaja Jaanus Karilaid (paremal) ja valimisliidu HaRi juht Urmas Sukles allkirjastasid leppe reedel.

sotsiaaldemokraatidega. „Keskerakonna, Reformierakonna ja Sotsiaaldemokraatliku Erakonna koalitsioon sündis põhjusel, et selle kiitis heaks enamik Keskerakonna valimisnimekirjas vallavolikogusse valitud kaheksast inimesest,” ütles Keskerakonna vallavanema kandidaat Aare Olgo. Koalitsioonilepingu põhjal kuulub Jõgeva vallavanema ametikoht Keskerakonnale, volikogu esimehe koht Reformierakonnale. Iga erakond saab

ka ühe abivallavanema koha. Keskerakond kogus Jõgeval 1952 valija toetuse ning võtab volikogus enim kohti – 8.

Haapsalu

Haapsalus sai juba eelmisel nädalal allkirjad kohaliku valimisliidu HaRi ja Keskerakonna koalitsioonilepe. Haapsalu linnapeana jätkab pikka aega selles ametis olnud Urmas Sukles, volikogu esimeheks saab Riigikogu liige Jaanus Karilaid. „Mina ise olen valmis panus-

tama oma energiat ja oskusi selleks, et tuua Toompead rohkem Haapsallu ja viia Haapsalut rohkem Toompeale. See on tegelikult väga oluline – silla ehitamine Lossiplats 1A ja Haapsalu vahele,” ütles Karilaid ERR-ile. Keskerakond võttis tubli teise koha kohaliku valimisliidu järel. Keskerakonda toetas 1135 valijat ning volikogus saab ta 5 kohta.

Aivar Jarne, Kesknädal

Mihhail Stalnuhhin: Suhtumist Ida-Virumaasse saab muuta

Algus esilehel

Olemasolevat tööstust ei saa laiendada, sest põlevkivitootmisel on kvoodid ning elektrit niipalju ei toodeta. Põllumajandust ja kalapüüki ei saa ka enam laiendada. Kuidas neid uusi töökohti luua? Üks võimalus on ära kasutada piirilinna võimalusi ja transiitvaldkonda. Kahjuks pole seda siiani suudetud ära kasutada. Eesti on ühinenud Euroopa Liidu sanktsioonidega, ja näiteks põllumajandussaadusi idaturule pole võimalik toota. Transiit kannatab samamoodi eelmiste valitsuste seisukoha pärast, et pole meile vaja seda idapoolset transiiti. See puudutab ka võimalikke töökohti seoses Nord Stream'iga, kus soomlased ja rootslased võtsid 200 miljoni euro eest töid ja 20 000 töökohta rahulikult vastu.

Rahaküsimused on nüüd käsil ka parlamendi suures saalis. Eelmisel nädalal oli riigieelarve esimene lugemine ning rahandus-

komisjoni esimehele ei esitatud ettekande ajal ühtegi küsimust. Opositsioonil ei näi olevat enam sisulisi argumente.

Aga mis argumente saab olla kui tegemist on niivõrd hea eelarvega? Seda pole tõesti kunagi varem olnud, et rahanduskomisjoni esimehele ei esitata ettekande ajal ühtegi küsimust. Ka rahanduskomisjonis oli eelarve arutelu ajal tavapäratult rahulik. Rahandusminister sai hakkama veidi üle poole tunniga ning ajakirjanikudki ei jõudnud nii ruttu kohale tulla.

Tunnen mõttes opositsioonile kaasagi, et nad ei saa oma opositsioonilisust täiel määral avada, kuna eelarve-küsimused on need, kus seda saab näidata. Tuleva aasta riigieelarve juures polegi suurt midagi maha teha, ei meedial ega opositsioonil. See on tugev eelarve ning kiidetakse suuremate probleemideta heaks.

Küsis Aivar Jarne, Kesknädal

Ida-Virumaa vajab tulevikuvaadet

12. oktoobril olid Riigikogus olulise tähtsusega riikliku küsimusena arutlusele Ida-Virumaa tulevikuperspektiivid. Arutelu toimus Keskerakonna fraktsiooni ettepanekul. Ettekande tegid Virumaal asuvate ettevõtete juht Lembit Kaljuvee, riigihalduse minister Jaak Aab (pildil) ja Riigikogu rahanduskomisjoni esimees Mihhail Stalnuhhin.

Kaljuvee tõi esile kolm piirkonda iseloomustavat olulist potentsiaali. Esikohale seadis ta Ida-Virumaal elavad inimesed, järgnesid sealsed maavarad ja piirkonna asukoht.

Kõige tähtsamaks pidas ta seal elavat 150 tuhat inimest, kelle isikus on tegu tehniliselt väga haritutelega, kel on tohutut tarkust ning kes on tõestanud oma lojaalsust riigile ja paikkonnale.

Teiseks potentsiaaliks on maavarad. „Kogu põlevkivitehnoloogia, olgu see siis keemia või energeetika, on ju potentsiaal,” rõhutas Kaljuvee. Tema sõnul on viimase kümne aasta jooksul ainuüksi Eesti Energia dividende ära jagatud 650 miljonit. Riigieelarvesse on saastemakse, veekasutusmaks ja ressursimakse laekunud peaaegu 600 miljonit, millest pool on tulnud otse riigieelarvesse. „Kui räägime maapõuest ja maavaradest, siis järeldub, et Eesti maavarad on Põhja-Eestis, Virumaal.“

Kolmas potentsiaal on asukoht. „Palju on räägitud sellest, et võiksime olla Euroopa Liidu värav Euraasiasse. Kas me täna seda oleme? Viimasel Narva arengukonverentsil ütles Tiit Vähi, et me oleme ehitanud Berliini müüri Narva jõe,” märkis Kaljuvee. „Täna ei ole Venemaal meid vaja. Tal pole aega meie jaoks. Meil ei ole mõtet tema kallal nok-

kida, katsume sõbralikult läbi saada,” selgitas Kaljuvee. „Kuidas me Ida-Virumaal koos idavirumaalastega ennast üleval peame, see on Eesti eksisteerimise küsimus,” tões ta.

Toetused Virumaale

Minister Jaak Aab andis ülevaate Ida-Viru maakonna praegusest olukorrast. „Ida-Virumaa on üks kiiremalt kahaneva rahvaarvuga piirkondi Eestis ja on seda kahjuks ka prognoosides,” ütles ta. Ida-Virumaa on aastail 2002–2016 kaotanud 9 protsenti oma elanikkonnast.

Aab selgitas, mida on kavas teha Ida-Virumaa elukvaliteedi, majanduskeskkonna ja ettevõtluskeskkonna parandamiseks. „Riigil on plaanis suunata aastatel 2017–2020 Ida-Virumaale ligikaudu 200 miljonit investeringuid. Enamasti on tegemist investeeringutega, mida rahastatakse välisvahenditest, näiteks investeeringud esmatasandi tervisekeskustele, tööstusalade ja transpordi infrastruktuurisse ning riigigümnaasiumidesse, aktsioonid LEADER-i ja kalanduspiirkonna strateegiate elluviimiseks,” ütles Aab. Ta lisas, et valitsus on just sel aastal otsustanud Narva rajada Sisekaitseakadeemia õppe- ja treeningkeskuse. Riigikeele õppe toetamiseks avatakse piirilinnas Eesti Keele Maja.

Mitmed ministriumid rakendavad ka Ida-Virumaale suunatud erimeetmeid. Sotsiaalministeerium annab 2016–2018 Töötukassa kaudu ajutise meetmena Euroopa globaliseerimisfondi vahenditest ning tööhõiveprogrammi eelarvest täiendavate tööturuteenuste ja töökohaloomise toetust. See meede oli ja

on mõeldud reageerimiseks suurkoondamistele, mis viimastel aastatel on toimunud, ning peaks aitama tööle piirkonnas töö kaotanuid ja vähendada kõrget regionaalset tööpudust. Viimase paari aastaga on selle meetme raames loodud umbes 500 uut töökohta; paketi kogumaht on 7,7 miljonit eurot. Sellest toetatakse ettevõtjaid, kes võtavad inimesi tööle. On planeeritud ka riigiasutuste ja riigipalgaliste töötajate ületoomist Tallinnast. Kolme aasta jooksul peaks Ida-Virumaale tulema 120 täiendavat riigipalgaliste töökohta.

Ühtne Virumaa

Mihhail Stalnuhhin andis ülevaate Ida-Virumaal ja Narvas valitsevatest meeleoludest ning seda mõjutavatest teguritest. Ta pidas tähtsaks piirkonda suhtumise muutmist, positiivse maine kujundamist.

Tema sõnul on sellise piirilinna jaoks kõige tõhusam ära kasutada piiril olemist, s.t transiiti, logistilisi ladusid, turismi jne. „Meil on ehitatud tööstusalal kaks tohutu suurt transiitladu, aga need seisavad praegu tühjana. Meil oli seal 37 maatikki, kuhu võis tulla 37 ettevõtet... Siis aga hakkasid peale kõik need sanktsioonid, millest tohutult kaotasid meie põllumajandus ja transiit,” selgitas Stalnuhhin. „Selles, kas areneb mingi ettevõtlus Võrus, Valgas või Narvas, me ei erine – meil on ühed ja samad tingimused,” märkis Stalnuhhin. Ta toonitas, et kui ollakse Eurooliidu piiril, siis on kõige tähtsam, et naaberriigiga oleks hea majanduslik koostöö.

Aivar Jarne, Kesknädal

Reformatsioon ja revolutsioon. 500 aastat usupuhastusest 31. oktoobril

Annaks Jumal, et suurem osa meist oleks head vagad paganad, kes järgivad loomuõigust – kristlastest ma vaikin. Martin Luther

KARL LUST

Usupuhastus ja Oktoobrirevolutsioon mõjutavad meid seda enam, mida vähem me neist ja oma eelarvamustest teame. Sada aastat tagasi olid meie esivanemad kiriku liikmed, 40% neist andis oma hääle enamlastele. Kas midagi väärtuslikku on vahepeal kaduma läinud?

Piibli kujundid ja Martin Lutheri arusaamad viivad meid tõele lähemale. Kui uue usu looja andis oma aja rasketele küsimustele ülekeerukaid vastuseid, siis tänapäeva poliitiline mõtlemine on erakordselt primitiivne. Ot-sitakse valupunkte, üksikjuh-tumeid, pisiasju ja erandeid. Luther loobus loogikast ja filosoofiast, püüdes täiendprint-siibiga kõike korraga haarata.

Omaosalus

Kristliku arusaama järgi muudab patu süüks sellega nõustumine. Eeva pattulangemine algas Mao valedel uskumisest, millede isaks on Kurat (Jh 8,44). Meedia loob meie maailma ja sellest arusaamise skeemid, aga ka inimene loob ennast ise (Niklas Luhmann, 2017). Okupatsioon-ajal heiskas oma kodule puna-lipu, kiitis koosolekutel nõu-kogude võimu, andis valimistel hääle etteantud kandidaatidele ja karjus demonstratsioonidel parteile „hurraa“ kümnest eest-lasest üheksa. Selle perioodi tagantjärele vihkamine näitab sellega senini koos elamist.

James R. Barth arvas juba kül-ma sõja ajal, et antikommunism saab olema kommunismist pa-helise. Mõnele on kompartei ja Reformierakond sünonüümid. Eesti Kongress tahtis hooilt kustutada ajaloost 50 aastat ja minna liberalismis USA-st ette. Rahva vara riisumine, võimu kaaperdamine, seadusetus ja šokiteraapia jagas rahva eliidiks ja ülejäänuteks. Sündis uus ilma-lik ja egoistlik inimene. Vana va-bariik elas selle inimestes edasi, nüüd teeb seda ENSV.

Juba enne N Liidu lagune-mist väitis Ralf Dahrendorf, et poliitikat saab muuta kuue kuuga, majandust kuue aastaga ja sotsiaal-kultuurilist olekut 60 aastaga. C. Otto eristas, sarnaselt Karl Marxi baasi ja pealisehi-tusega, sotsiaal-majanduslikke muutusi riigihituslikest, aima-tes, et muutused tekitavad vähe võitjaid ja palju kaotajaid. See nõuab tugevat sotsiaalpoliitikat.

Piotr Sztompka sai aru, et sündi-mas on postkommunistlik kul-tuur ja tsivilisatsioon. Võime-tus mineviku eest kätte maksta sünnitab vägivaldse suremise ja tapmise iha, mis võib viia sõjani (Erich Fromm). „Ühtse Venemaaga“ seob Keskerakonda ainult meie suveräänsuse tunnis-tamine; muu on, pehmelt öeldes, fantaasia (vt nt PM 29.06).

Üks sõna

Kirjas Rooma kogudusele 56. aastal eeldas Paulus, et seal tuntakse armastuse kaksik-käsku (Matt 22,37-40) ja selle ülemlaul (1 Ro 13) oli juba kirja pandud. Luther lisas Pauluse ar-vamusele, et pigem mõistetakse õigeks usu läbi (Ro 3,28) sõna „ainult“, mis määrab protestan-tismi püsivuse või langemise. Ainult usu (*sola fide*) all mõis-tis suur teoloog eeskätt inimese vaimulikku taassündi koos julge usaldusega Jumala vastu (*fidu-cia*), kes kingib selle üksnes armust (*sola gratia*). Tema kir-jutiste põhisisuks on inimese omaosaluse absoluutne eitamine hinge päästmiseks, sest ainult Kristus (*solus Christus*) on pa-tud lunastanud. Sellest johtuv väärtusaam, et enda ja teiste heaks ei pea midagi tegema, annab tohtu kergendustunde. Hiljem aga sündis individualism ja algas ilmalikustumine koos otsatu hulga eneseabiõpetustega. Aadamale ja tema naisele antud ainus käsk oli teha sugu ja saada paljaks, ainus keeld – süüa hea ja kurja tundmise puust. Madu – nagu meedia tänapäeval – külvas kahtlusi ja usaldamatust, eeskätt aga kõikelubatavust ja isekust, valetades, et selle keelurikkumise palgaks pole surm. Algpatt oli enese maailma keskpunktiks seadmine ja ainult enesele loot-mine, nagu Madu õpetas.

USA-s on olnud inimese ja ühiskonna heaolu tohtu roll sotsiaalsel kapitalil, mis on 1960. aastatest ohtlikult vähenemas (Robert Putnam, 2008). Nüüd uuritakse reaalse ühiskonna asemel selle subjektiivset läbielamist ehk elavikku. Kui katoliikluse ja õigeusu õpe-tuse järgi on inimõistus ja tahe ainult kahjustatud, siis Lutheri väitel rikkus (*corruptio*) paran-datud patt inimloomuse täieli-kult, sundides teda alluma selle maailma vürstile ehk Kuradile. Vabadus on argiasjades, kui sedagi. Liberaalidele ongi ini-mese rikutus vabadus.

Tallinna valitsemisega oli veel eelmisel aastavahetusel rahul 95% pealinlastest. Erinevalt Re-formierakonna valitsetavast Tar-tust on pealinnas veel säilinud palju rohelust, ühistransport ja koolilõunad on tasuta, sissepää-s paljudele linna korraldatud kul-tuuriüritustele pree. Linn hoolit-seb iga inimese eest ja hoiab riiki oma maksutuludega vee peal. Tartus on linnaraamatukogu ja

kunstimuuseumi ehitus täitmata lubadus; tippkultuuri jõuab lin-na harva. TTV peapatt aga on pealinlaste hea elu näitamine.

Uus aeg

Luther lähtus eeldusest, et 1590. aastal antakse Kuradile vaba voli ja Antikristusele võim. Selleks olid talle paavst ja katoliku kirik, riigivõimust ta halba ei osanud mõelda. Katoliiklus valitses tihti totalitaarsemalt kui islam või kommunism. Teisitimõtlemine oli roim, sest kirik oli feo-daalkorra kehastus ja õigustus. Suur reformaator (*reformare* – muutma, ümber kujundama) pidas oma kaasaega, kui tekkisid kapitalismi võrsed, julmaks ja absurdseks. Kristlaste osaks on rist ja kannatus, kohus on harva õiglane. Pühad võivad pärida põrgu, patused – paradisi. Sakslaste prohvet püüdis algul peatada kulla ja hõbeda välja-voolu Rooma, aga seejärel viia kogu kiriku algse puhtuse juurde tagasi. Selleks oli vaja vabaneda traditsioonist ja inimlikest us-kumustest ning võtta kirikult inimese ja Jumala vahelise va-hendaja roll, kuhu ei tohi keegi sekkuda. Igaüks pidi Piiblit kui usutõe ainsat allikat (*sola scriptura*) ise lugema. See tõi kaasa kapitalismile hädavajaliku kirjaoskuse koos sõna-, mõtte- ja usuvabaduse algetega. Hiljem sündis palju sekte ja uusi kiri-kuid.

Pühakirja võib seletada ka enese-le hukatuseks (28 Pt 1:20; 3:16). Protest (*protestari* – avalikult tunnistama) luterluse kee-lamise vastu 1529. aastal andis katoliku kirikust lahkunuile ja nende järelkäijatele protestan-tide nimetuse. Sellest kujunes varakapitalistlik ideoloogia, mis lõi uut tüüpi kultuuri ja ini-mese ning viis läbi revolutsiooni Madalmaades (1566–1648) ja Inglismaal (1640–1660). Sak-samaal olid kiriku maad ja varad juba erastatud ilmalikele vürstidele. Reformatsiooni eda-siarendaja Johann Calvini usk saatuse ettemääratusse andis katoliiklikest piirangutest va-bale ettevõtlusele erilise hoo; inimeste edu või nurjumist ei seostatud enam enda isiku, vaid taeva tahtega. Rahategemise „protestantlik eetika“ ise soo-dustas kapitalismi arengut (Max Weber, 2007). Näiv vabadus tur-rul andis formaalse võrdsuse. Briti saartel võitnud puritanism kummardas algul rikkust kui väljavalituse märki, seejärel aga kui elu sihti. Puudustkan-natajaid hakati vihkama, seejärel massiliselt tappa. Inglise tekis kolonisaatoritele oluline väljavalituse ja ilmeksimatuse tunne; seda eriti Ameerikasse rännanutes.

Kaks valdkonda

Luther eraldas ilmaliku ja vai-muliku võimu, mis mõlemad alluvad Jumalale. Esimene va-litsegu välise inimese – ihu ja vara, teine sisemise inimese ehk hinge (*psychē*) üle. Saksamaal

allutati kirik ilmalikule võimule. Need tuleb eraldada, aga mitte lahutada.

Protestantidele on alati tundu-nud, et jutlustega on võimalik muuta inimese vaimu, ning sel viisil saavutada tervet inimest, poliitikat ja maailma. Õigetekes kristlasteks hindas suur usu-puhastaja üht tuhandikku kiriku-

kutsus üles neid kõige julme-malt hävitama. Preisimaal püsis pärisorjus 1807. aastani, mõnel pool Saksa aladel 1831. aastani. Seetõttu jäi Saksamaa arene-nud riikidest majanduslikult ja poliitiliselt maha ning hilines kolooniate haaramisele. Kodan-likud revolutsioonid toimusid 1848. ja 1918. aastal. Põhjamaad

Tänapäev

Lutherit piinasid küsimused: kas sina üksi oled tark ja teised on seni eksinud? Või eksid sina ja saadad igavesse hukatusse nii palju inimesi? Praegu on maailmas luterlasi 75 miljonit 1,2 miljardi katoliiklase kõrval. Neil kulus üksteisemõistmise tekkimiseks 500 aastat. Sisemi-

se ja välise ning vaimse ja materiaalse vastanda-mine oli ise-loomulik germaan-lastele, kes jäid eemale Vana-Rooma kultuuri ja õiguse alt. See viis hin-ge ja vaimu eriliste seisundite ning südametun-nistuse ab-solutiseeri-miseni.

Eetika hak-kas esitama kättesaama-tuid nõud-misi. Selle tulemusel tekkisid idealistlik filosoofia, romantism ja koorma-tud alatead-vus, mis viis vulgaarse materialis-mini. Siis tulid Hitler ja Heideg-ger.

Protestan-tism on äär-miselt koha-nemisevõi-meline. Tä-napäeval on õige võtta kõiki nii nende kui ka üldkristlikke dogmasid laias tähenduses, mis avab nende õige mõtte (Arne Hiob, 2013).

Võib-olla ongi kristlane korraga nii õigeismõistetud kui ka patune (*simul iustus et peccator*), nagu Luther sedastas. Usk ilma armastuse ja tegudeta on tühi ja surnud. Me elame võõrandu-nud maailmas, kus kuri on ole-mas ja sunnib peale halbu vali-kuid. Selle võitmiseks ei piisa inimlikest pingutustest.

Keelatud vilja maitsmisega pol-nud kõik kadunud. Jumal kõndis Eedeni rohuaias sinna ja tänna, kuni päev viluks läks. Ta ootas eksimuste ülestunnistamist ja kahetsust, mitte aga Tema eest peitu pugemist. Et Aadam süü-distas naist ja Jumalat, kes selle talle oli andnud, ja naine süüdis-tas Madu, siis saadeti kõik kolm Eedeni aiast välja.

Ainuke kunagine Martin Lutherile pühendatud mälestussammas Eestis. See enam kui kuuemeetrine kuju püstitati Keila lähedal Kumna mõisa maale 1862. aastal. Nõukogude võimud eemaldasid kuju 1949. aastal. Foto: Vikipeedia

liikmetest, lootes, et need hädas üksteise eest hoolitsevad.

Vahemeremaades kujunes päris-orjus orjandusest, põhjapool kaotasid vabad kogukondlased oma sõltumatuse feodaalidele. Lutheri arvates oli pärisorjus loomulik juba Aabrami aegadest peale, ning ta nõudis alamalt täielikku kuuletumist ülematele. Ülekohut tuligi taluda, lubatud oli vaid mingi seesmine tõde. Isegi meie Jakob Hurt tunnistas, et pärisorise eesti talupoja vaim oli vangis.

Lääne-Euroopas oli pärisorjus taandumas, saksa talupojad alus-tasid selle kaotamiseks sõda 1524. aastal. Lutheri süda oli mässajate suhtes vaenulik ja ta

arenesis poliitiliste kataklüsmi-deta. Majandust pidas Saksa prohvet varasema moraaliga ohjatatavaks. Marxi arvates ületab kasuahnus kõik teised inimlikud jõud. Tunnistades mammonat (rikkus ja heaolu) kõige üldi-semaks ebajumalaks, lubas uue kiriku rajaja – erinevalt vanadest kirikutest – inimestel oma vara sooja pilguga vaadata.

Tänapäeva demokraatia sündis Lutheri loast, et kogudustel on voli endale vaimulik valida. Cal-vin lasi rahval seadusi vastu võ-ta, kui need alluvad armastuse käsule. Šveitsis, Madalmaades, Inglismaal ja USA-s üritati luua piibellikku ühiskonda. Katoliik-likes maades kehtestati kodanlik kord ilmalike revolutsioonidega.

Arengumaal viib hinnatõus viina juurest leiva juurde

Alkoholiaktsiis on väikese elastsusega kaudne tarbimismaks, millega tarbimist ei saa piirata, sest rahvas, kes alkoholi tarbib, teeb seda uuesti samavõrra, hoolimata aktsiisimäärast tõusust. Alkohol ja tubakas pole muutunud Eesti Vabariigi ajaloos kunagi järsult kallimaks ning tegu on ka toodetega, mida vajatakse kohe. Hinnatõus elatakse üle ja ainult pudeli viina pärast Läti sõitma ei hakata.

AARNE RUBEN, kirjanik

10-protsendisele hinnatõusule on järgnenud tarbimise vähenemine 2,5–5%, arengumaa-des (nagu meie) isegi rohkem. Hinnatõusuga on osa tarbijaid n-ö suunatud viina juurest leiva juurde; hiljem on aga tarbimise määr taastunud, vaatamata uutele hindadele. Mõte alkoholile tuleb kohe meelde 5. juunit 1985. Mis see oli? Kas tõesti sai toona rahva tervis kannatada?

Esmajoones hoiatati tollal puskari, viinamarja-, riisi- või mooruspuuviina eest, mis näitas keelamise mastaapsust üle suure Liidu. Suhkrut kadus rahval puskariaparatuuridesse palju. Aga ometi ei kadunud suhkur päriselt mitte kusagilt. Nõukogude jäätised jäid magusaks nagu Lääne omadki.

Kuidas siis ja praegu maksustati?

Alkoholi maksustamise ja alkoholituru käitumise vahelise suhte järgi saab iseloomustada Eesti Vabariigi ajaloo perioode ja isegi tulevikku ennustada. Esimene tubaka ja alkoholi aktsiisimäär tõus toimus aastal 1995, mil hind tõusis 30 krooni

etanoolisisalduse ühe mahuprot-sendi kohta hektoliitris. Seetõttu jõudis perioodi lõpuks, aastal 1998, riigikassasse aktsiisimak-su laekumist kõigest 0,9 miljardit krooni, mis oli vaid natuke suurem 1995. aasta laekumisest. EV esimene eksperiment alkoholiga sai läbi. Oli selgunud, et tänu aktsiisimaksu tõusule hakkasid inimesed korraks vähem jooma, sest ka aktsiisi laekus vähem. See oli periood, mil võim oli rahvast väga kaugene-nud.

“Ma ei tea midagi traagilisest Eestist,” ütles president Meri 14. septembril 2001 ehk ajal, mil salaviina-mürgituse saanud inimesed lamasiid Pärnu haiglates koomaseisundis. Meri tegi seda talle omase elitaarse retoorikaga. Kuid ühiskonna käitumist ei saa iseloomustada ega ennustada üksikute marginaalide järgi. Viina tarbimine aastail 1995–1998 vähenes üldiselt seetõttu, et Eesti lahendas hamletlikku küsimust: kuidas ehitada uut ühiskonda nendega, kes Nõukogude ajast ei saanud kaasa tööharjumust? Hoolimata võimu irdumisest oma rahvast ehitati toona üles tugivõrgustikku neile, kel ei olnud ühiskonnas midagi teha.

Töötukassa suunas siis inimesi kergemini ümberõppele ja Töökaitseinspeksioon lahendas vallandatud muresid tundide jooksul. Uus 10-protsendine hinnatõus tuli 2004. aastal, kui Euroliit laienes tervesse ritta Ida-Euroopa riikidesse. See oli aeg, mil ühiskond pidi kandma ettenägematu kulutusi: Kultuurkapitali juht mängis kasiinodes maha umbes kaks sajandikku alkoholiaktsiisi tuludest kogu riigis, riigireservist läks kaduma suur hulk vilja, kaitseminister laskis isegi oma portfelli ära varastada. (Viimane on näide sellest, et eriti jultunud vargad varastavad lausa nina alt.) Oli periood, mil „rotid“ võidutsesid viljasalves, sest võis teada, et EL-i liikmena enam palju varastamisvõimalusi pole.

Alkoholi hind tõuseb kiiremini kui tulud

Alkoholiaktsiisi tõusule reageerisime taas idaeuroopalikult: hinnatõus mõjutas tarbija käitumist vaid lühiajaliselt. Sai selgeks, et maksumääratõus ei mõjuta nende kaupade nõudlust ja et maksukoormust on võimalik jätkuvalt kasvatada. Seetõttu ennetas Eesti 2013. aastal Euroopa Nõukogu direktiivi keh-

Hugo Hiibuse šarž

testada järgmiseks aastaks aktsiisimaksumääraks 1,80 eurot 20-sigaretise sigaretipaki kohta, tehes selle tõstmise ära ennak-tempos ja varem. “Muu alkoholi” ehk viina maksumäär tõusis kõige enam 2014. ja 2015. aasta jooksul kahe ja poole euro võrra absoluutalkoholi ühe mahuprot-sendi kohta hektoliitris. Nii tegi Eesti järjekordse aktsiisimaksu tõusu ära enne, kui Euroopas pidanuks. Statistika näitab, et olenemata valitsusest on alkoholi ja tubakatoode aktsiisimäär kasvanud

järjepidevalt, aga alati kiiremini kui ühiskonna tulud, sest alkoholi hind on küll vahel tõusnud 10%, elatustase pole aga iial teinud selliseid hüppeid. Kõik valitsused, eriti aga praegune, annavad mõista, et alkohol peaks olema silme alt ära. Taas võib teha mõne aktsiisi tõstmise ettepaneku, sest vabariigi ajaloo ei ole kunagi olnud sellist tõusu ära enne, kui Euroopas pidanuks. Ja kui kodanik läheb valimiskasti juurde, siis ta ei mõtle sellele, et viin on poes mõnevõr-

ra kallim. Kapitalismiajastu kodanik mõtleb alati hoopis oma tulude kasvatamisele. Alkoholi hind kasvab aeglaselt ja uus hind võetakse alati omaks. Senine kogemus näitab, et tarbimine väheneb esimesel aastal pärast hinnatõusu. Arengumaal läheb tarbimine alla 0,7% enam kui arenenud maal, seda 10-protsendise hinnatõusu korral.

Noored limpsid jäätist
Nõukogude Liidu lõpuajal jäi poeviin enamiku noorte jaoks seitsme pitseri taga olevasse seaduselaekasse, kust seda kätte ei saadud. Nüüd pöörduvad noored isade poole sõnadega: “Isa, tänan sind, et sa kaitsesid minu aju noores eas alkoholi eest!” Meie põlvkonnal oli selliseks “valgeks isaks” Mihhail Gorbatšov. Puhvetid olid viinavabad ja pudeli „haljast“ sai vaid talongiga. Siiski, sinimust-valged lipud juba lehvisid, kui sõber tuli välja “ketšupist pärit puskariga”. See meenutas lahjat lastešampanjat: puskari mõiste oli väga devalveerunud. Sageli olen mõelnud, et 1971. aastal sündinud põlvkond jäi terveks tänu viina kättesaamatusele. Sajandivahetusel tuli selle põlvkonna esindaja Kaur Kender võimsalt esile oma romaaniga “Ebanormaalne”. Tema kirjutatu kõlas toona võimsalt nagu Schuberti sümfoonia. Jah, midagi nii suurt kirjutab inimene siis, kui tal lastakse päikeseline lapsepõlv lõpuni elada ja tema aju jääb selle kõige kriitilisemal kasvuajal viinast rikkumata.

Tšehhi saab uue peaministri, kuid tema isik on veel lahtine

Tšehhis võitis nädalavahetusel parlamendivalimised klassikaline populistlik erakond ANO, mille juht Andrej Babiš on üks riigi rikkamaid mehi. Eelmine kord valimised võitnud sotsiaaldemokraadid langesid kuudaks, saades oma halvima tulemuse pärast aastat 1992.

ANDRES LAIAPEA
välispoliitikavaatleja

Bohuslav Sobotka on viimase 15 aasta jooksul esimene ja Tšehhi Vabariigi ajaloo üldse alles kolmas peaminister, kes on ametis terve parlamendi ametiaja, neli aastat järjest. Valitsust, mille ta moodustas 2013. aastal uue tulijana parlamenti pääsenud ANO ja kristlike demokraatidega, peeti väga stabiilseks. Kevadel puhkes aga suur valitsuskriis, mis andis tugeva löögi sotside juba niigi langenud reitingule.

Valimistele eelnes valitsuskriis

Rahandusminister Babiš pidi andma parlamendile aru oma rahaasjadest. Ta väitis, et need on olnud alati vastavuses seadustega, kuid tema selgitused ei rahuldanud peaaegu kedagi. Sobotka nõudis, et rahandusminister astuks ametist tagasi. Kuna Babiš ei tahtnud seda teha, siis teatas Sobotka, et esitab ise tagasiastumisaval-duse; koos temaga lahkus ametist kogu valitsus, ja järgmisest valitsusest jääb Babiš välja.

Sobotka otsustas tagasiastu-misavalduse esitamiseiga veidi oodata, kuid president Miloš Zeman läks edasi ametliku protseduuriga avalduse rahuldamiseks, kuigi ei olnud sellist avaldust veel üldse saanudki. Seda peeti Sobotka sihilikuks alandamiseks. Lõpuks otsustas peaminister ametisse jääda, kuid vallandas rahandusminist-ri. Babiš lahkus valitsusest, aga koalitsiooni koosseis ei muutunud.

Kristlikud demokraadid ning konservatiivne opositsioon ehk erakonnad TOP09 ja Kodanike Demokraatlik Partei (ODS) tervitasid peaministri otsust. ODS leidis, et välja tuleks kuulutada ka ennetähtaegsed parlamendivalimised. Kümned tuhandet inimesed avaldasid tänavatel meelt Babiši ja Zemani tegevuse vastu. Kuid küsitlused näitasid, et sotside toetajaskond kahanes valitsuskriisi mõjul päris järsult. Osadele sotside valijatele ei meeldinud see, et peaminister löi Babiši valit-susest minema. Teised ei olnud omakorda rahul sellega, et Babiši erakond valitsusse jäi.

Juuni keskel, kui erakond langes küsitlustes neljandaks, astus Sobotka selle esimehe kohalt tagasi. Ta otsustas peaministriks jääda oma ametiaja lõpuni, kuid valimistel oli nüüd sotside kandidaadiks peaministri kohale senine välisminister Lubomír Zaorálek. Neid kahjustas lõpuks veel ka valimiskampaania ajal puhkenud suur sisetüli. Protestiks ühe inimese nimekir-jast välja jätmise vastu otsustasid mitmed kandidaadid ennast taandada. Nii saidki sotsid, kes neli aastat tagasi kogusid 20,5% häältest ja said parlamendis 50 kohta 200-st, nüüd ainult 7,3% häältest ja 15 kohta.

Uue valitsuse moodustamine on raske

Babiši erakond ANO sai nelja aasta eest 18,7% häältest ja 47 kohta, nüüd 29,6% häältest ja 78 kohta. Nii suurelt ei ole Tšehhis ammu keegi võitnud, kuid koalitsiooni on sellegipoolest raske kokku saada. Parlamenti pääses üheksa erakonda. Teiseks tuli ODS, mis sai 11,3% häältest ja 25 kohta. Selle parementsentristliku erakonna juht Petr Fiala kinnitas, et nemed

VALIMISPÄEVA ÕHTUL. Tšehhi parlamendivalimised võitis oligarh Andrej Babiš, kelle varade väärtus on ajakirja „Forbes“ hinnangul 3,4 miljardit USA dollarit. Muu hulgas omandas tema kompanii „Agrofert“ 2013. aastal meediagrupi MAFRA, mille alla kuulub ka üks Tšehhi suurimaid päevalehti „Mladá fronta DNES“. Tema erakonna valimisedu taga nähaksegi peamiselt Babišile kuuluva meedia tugevat toetust.

ei hakka nüüd mingil juhul Babišiga koalitsiooni tegema. Kolmandaks ja neljandaks platseerusid Tšehhi Piraadipar-tei ning eurovastane erakond Vabadus ja Otsedemokraatia (SPD), mis tahab korraldada rahvahääletuse Euroopa Liidust lahkumiseks. Neile läks vastavalt 10,8% ja 10,6% häältest,

mõlemad said 22 kohta. Piraadiparteilased kavatsevad hääletada parlamendis selle poolt, et Babišilt võetaks saadikupuutumatus ning ta antaks oma mahhinatsioonide pärast kohtu alla. Koalitsiooni SPD-ga, mis on sisuliselt EKRE analoog, välistas pärast valimisi Babiš ise. Valimiskampaania ajal flir-

tis ta küll euroskeptiliste seisukohtadega, kuid päris SPD liini ei ole ta siiski valmis toetama.

7,8% häältest ja 15 kohta saanud kommunistid on enese sõnul valmis “sõbralikuks koostööks kogu poliitilise spektri ulatuses”, kuid tõenäoliselt on nemadki sisuliselt välistatud. Sotside peaministrikandidaat Zaorálek ütles vahetult enne valimisi, et ei kujuta ette istumist ühes valitsuses Babišiga, kuid ei välistanud samas koostööd tema erakonnaga. 5,8% häältest ja 10 kohta saanud kristlikud demokraadid rõhutasid pärast valimisi, et nad soovivad valitsusse kuuluda, et oma programmi teostada, kuid ei lähe nüüd sellisesse valitsusse, kus on kriminaalvastutusele võetud või süüdistuse saanud isikuid. Kõige tõenäolisem näib seega olevat senise koalitsiooni jätkamine, kuid see ei saa toimuda Babiši juhtimisel. Tšehhi analüütikud ei välista samas SPD toetusel püsiva vähemusvalitsuse moodustamist või hoopis uute valimiste korraldamist, kui äsja valitud parlamendi pinnal koalitsiooni kokku panna ei õnnestugi. Viimastena pääsesid parlamenti eurokonservatiivsed erakonnad TOP09 (5,3% häältest, seitse kohta) ning Linna-pead ja Sõltumatud (5,2% häältest, kuus kohta). Nendegi koostööd Babišiga on raske kujutada.

TALLINNA TV
 30. oktoober – 5. november 2017

ESMASPÄEV, 30.10.

08:00 Nädal +
 09:00 Kultuurimeeter*
 09:30 Saaga II (2016) 7/8*
 10:00 Nädal +
 11:00 Rahvalõõts.
 Simman 2017 1/6*
 11:30 Majad ajas*
 11:55 Kreeka elu. Elutarkus*
 12:40 Inimese mõõde*
 13:25 Dokumentaalfilm. Armud jäänud, armud tulnud (2012)*
 15:05 Info TV
 16:20 Maatriks*
 17:00 Rändur. Tuneesia 2/4*
 17:30 TeTeVeke lastele
 18:00 TÄNA. Uudised
 18:10 Draamaseriaal. Saatuslikud valed 16/140
 19:05 Korter*
 19:30 Terve tervis
 20:00 TÄNA. Uudised
 20:20 TÄNA. Tallinna uudised
 20:30 TÄNA +
 20:45 Täna maailmas
 21:00 TÄNA. Uudised
 21:15 EV 100. Inimese mõõde. Jaan Kaplinski (2014)
 22:00 Korra kaitsel
 22:30 Elle L' Adore (Prantsusmaa, 2014)
 00:10 TÄNA. Uudised*
 00:30 TÄNA. Tallinna uudised*
 00:40 TÄNA +*
 00:55 Täna maailmas*
 01:10 Info TV

TEISIPÄEV, 31.10.

08:00 TÄNA. Uudised*
 08:20 TÄNA. Tallinna uudised*
 08:30 TÄNA +*
 08:45 Täna maailmas*
 09:00 Draamaseriaal. Saatuslikud valed 16/140*
 09:55 TÄNA. Uudised*
 10:05 Terve tervis*
 10:35 EV 100. Inimese mõõde. Jaan Kaplinski (2014)*
 11:15 Korra kaitsel*
 11:45 Ajurünnak*
 12:45 Info TV
 16:30 Korra kaitsel*
 17:00 Terve tervis*
 17:30 TeTeVeke lastele
 18:00 TÄNA. Uudised
 18:10 Draamaseriaal. Saatuslikud valed 17/140
 19:05 Innovaatiline linn
 19:30 Linnaosa lood
 20:00 TÄNA. Uudised
 20:20 TÄNA. Tallinna uudised
 20:30 TÄNA +
 20:45 Täna maailmas
 21:00 TÄNA. Uudised
 21:15 Poolkoo Igor Gräziniga
 22:00 Otse kümneste
 23:00 Itaalia miniseriaal. Perekonk 6/8
 00:40 TÄNA. Uudised*
 01:00 TÄNA. Tallinna uudised*
 01:10 TÄNA +*
 01:25 Täna maailmas*
 01:40 Poolkoo Igor Gräziniga*
 02:25 Info TV

KOLMAPÄEV, 01.11.

08:00 TÄNA. Uudised*
 08:20 TÄNA. Tallinna uudised*
 08:30 TÄNA +*
 08:45 Täna maailmas*
 09:00 Draamaseriaal. Saatuslikud valed 17/140*
 09:55 TÄNA. Uudised*
 10:05 Linnaosa lood*
 10:35 Innovaatiline linn*
 11:00 Otse kümneste*
 12:00 OTSE: LV Pressikonverents
 12:30 Poolkoo Igor Gräziniga*
 13:15 Rändur. Tuneesia 2/4*
 13:45 Info TV
 15:15 Otse kümneste*
 16:15 LV Pressikonverents*
 16:45 Poolkoo Igor Gräziniga*
 17:30 TeTeVeke lastele
 18:00 TÄNA. Uudised
 18:10 Draamaseriaal. Saatuslikud valed 18/140
 19:10 Meedia keskpunkt
 20:00 TÄNA. Uudised
 20:20 TÄNA. Tallinna uudised
 20:30 TÄNA +
 20:45 Täna maailmas
 21:00 TÄNA. Uudised
 21:15 Tallinn - Helsingi
 21:40 Dokumentaalfilm. Vihasõdalased
 22:35 Sa ei tohi tappa! 11/12
 00:05 Meedia keskpunkt*
 00:50 TÄNA. Uudised*
 01:10 TÄNA. Tallinna uudised*
 01:20 TÄNA +*
 01:35 Täna maailmas*
 01:50 Info TV

NELJAPÄEV, 02.11.

08:00 TÄNA. Uudised*
 08:20 TÄNA. Tallinna uudised*
 08:30 TÄNA +*
 08:45 Täna maailmas*
 09:00 Draamaseriaal. Saatuslikud valed 18/140*
 09:55 TÄNA. Uudised*
 10:05 LV Pressikonverents*
 10:35 Meedia keskpunkt*
 11:20 Dokumentaalfilm. Vihasõdalased (Saksamaa, 2015)*
 12:15 Inimese mõõde*
 13:00 Tallinn - Helsingi*
 13:25 Info TV
 16:45 Meedia keskpunkt*
 17:30 TeTeVeke lastele

18:00 TÄNA. Uudised
 18:10 Draamaseriaal. Saatuslikud valed 19/140
 19:05 Horisont
 20:00 TÄNA. Uudised
 20:20 TÄNA. Tallinna uudised
 20:30 TÄNA +
 20:45 Täna maailmas
 21:00 TÄNA. Uudised
 21:15 Rahvaadvokaat
 22:10 Tervisevõti. Dr Viktor Vassiljev
 22:45 Otse kümneste*
 23:45 TÄNA. Uudised*
 00:05 TÄNA. Tallinna uudised*
 00:15 TÄNA +*
 00:30 Täna maailmas*
 00:45 Info TV

REEDE, 03.11.

08:00 TÄNA. Uudised*
 08:20 TÄNA. Tallinna uudised*
 08:30 TÄNA +*
 08:45 Täna maailmas*
 09:00 Draamaseriaal. Saatuslikud valed 19/140*
 09:55 TÄNA. Uudised*
 10:05 Rahvaadvokaat*
 11:00 Tervisevõti. Dr Viktor Vassiljev*
 11:35 Horisont*
 12:30 Saaga II (2016) 8/8
 13:00 Info TV
 16:35 Rahvaadvokaat*
 17:30 TeTeVeke lastele
 18:00 TÄNA. Uudised
 18:10 Draamaseriaal. Saatuslikud valed 20/140
 19:05 Tallinna toidumess 2017
 19:30 Kultuurimeeter
 20:00 TÄNA. Uudised
 20:20 TÄNA. Tallinna uudised
 20:30 TÄNA +
 20:45 Täna maailmas
 21:00 TÄNA. Uudised
 21:15 Maagiline reede: Taevariik UFOdega
 21:45 Mäeküla piimamees (Tallinnfilm, 1965)*
 23:20 Suvestuudio laulud
 00:20 TÄNA. Uudised*
 00:40 TÄNA. Tallinna uudised*
 00:50 TÄNA +*
 01:05 Täna maailmas*
 01:20 Info TV

LAUPÄEV, 04.11.

08:00 TÄNA. Uudised*
 08:20 TÄNA. Tallinna uudised*
 08:30 TÄNA +*
 08:45 Täna maailmas*
 09:00 Draamaseriaal. Saatuslikud valed 20/140*
 09:50 TÄNA. Uudised*
 10:00 Ela hästi!
 10:30 Terve tervis*
 11:00 Kultuurimeeter*
 11:30 Rahvaadvokaat*
 12:25 Korra kaitsel*
 12:55 Taevariik UFOdega*
 13:25 Mäeküla piimamees (Tallinnfilm, 1965)*
 15:10 Suvestuudio laulud*
 16:10 Tallinn - Helsingi*
 16:35 Horisont*
 17:30 TeTeVeke lastele
 18:00 TÄNA. Uudised
 18:05 Tallinna toidumess 2017*
 18:30 EV 100. Teekond
 19:00 Piik maailma. Itaalia
 19:30 Rahvalõõts 2017 2/6
 20:00 TÄNA. Uudised
 20:20 Dokumentaalfilm. Kas meid on liiga palju? (Saksamaa, 2012)
 21:15 Dickens maailm (BBC, 2015) 4/13
 22:00 TÄNA. Uudised
 22:05 Daamide õnn (Itaalia, 2015) 9/20
 23:00 Kultuurimeeter*
 23:30 Rahvalõõts 2017 2/6*
 00:00 Piik maailma. Itaalia*
 00:30 EV 100. Teekond*
 01:00 TÄNA. Uudised*
 01:20 Info TV

PÜHAPÄEV, 05.11.

08:00 TÄNA. Uudised*
 08:20 Tervisevõti. Dr Viktor Vassiljev*
 08:55 Ela hästi!
 09:25 Linnaosa lood*
 09:55 TÄNA. Uudised*
 10:00 Rahvalõõts 2017 2/6*
 10:30 Dokumentaalfilm. Kas meid on liiga palju? (Saksamaa, 2012)*
 11:25 Daamide õnn (Itaalia, 2015) 9/20
 12:20 EV 100. Inimese mõõde. Jaan Kaplinski (2014)*
 13:00 Tallinna toidumess 2017*
 13:25 Meistrite linn. Pagarid (2011)
 13:50 Otse kümneste*
 14:50 Poolkoo Igor Gräziniga*
 15:35 Terve tervis*
 16:05 Kultuurimeeter*
 16:35 Taevariik UFOdega*
 17:05 TeTeVeke lastele
 17:35 Põlva Muusikakool 50 1/2
 18:20 EV 100. Teekond*
 18:50 Innovaatiline linn*
 19:15 Dickens maailm 4/13*
 20:00 Nädal +
 21:00 Piik maailma. Itaalia*
 21:30 Pillimeeste klubi
 22:30 Indrek (Tallinnfilm, 1975)
 23:55 Nädal +*
 00:55 Pillimeeste klubi*
 01:55 Info TV

Oktoobrirevolutsiooni pikad varjud

Novembri alguses tähistavad vene kommunistid Peterburis ja Moskvas nädal aega kestva üritusteeriaga pidulikult Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 100. aastapäeva. 1917. aasta sügisel Venemaal toimunud riigipööre vajutas 20. sajandile tugeva pitseri, kuid hinnangud sellele on jätkuvalt vastuolulised ka venelaste endi hulgas.

Eelmisel aastal viidi Venemaal taas läbi uuring, kus inimestel paluti vastata küsimusele, mida nad teeksid, kui Oktoobrirevolutsioon leiaks aset nende silme all. 15% tunnistas, et nemad toetaks bolševikke aktiivselt. Veel 13% oli neid, kes bolševikke mingil määral abistaks.

Eestis bolševike toetajaid pole

Kui arvestada, et 1990. aastal kuulus samale küsimusele vastanutest bolševike toetajate hulka ühtekokku lausa 40%, on see toetajaskond mõnevõrra kahanenud. Kuid samas märkis endiselt vähem kui kümnendik vastuseks, et nemad võitleks bolševike vastu. Rohkem oli neid, kes ütirks need ajad lihtsalt kuidagi üle elada või põgeneks välismaale.

Enamiku venelaste arvates oli see revolutsioon ajalooline paratamatus, millel nii omad plussid kui ka miinused.

Kui nüüd küsiti, millise poliitilise suuna poolehoidja oleks inimene 1917. aastal olnud, märkisid ligi pooled vastuseks "mitte ühegi" või "raske vastata", aga peaaegu kolmandik pooldanuks bolševikke. Võrdluseks: monarhistide oleks toetanud 5% ja vahetult pärast Oktoobrirevolutsiooni Ülevenemaalise Asutava Kogu valimisel vabadel valimistel ligi 40% kohtadest saanud esseere kõigest 4% tänapäeva venelastest.

Eestis said bolševikud Ülevenemaalise Asutava Kogu valimisel 40% ja 1918. aasta jaanuaris (uue kalendri järgi veebruaris) osaliselt läbi viidud Eesti Asutava Kogu valimisel 37% häältest,

kuid tänapäeval on raske leida eestlast, kes tunnistas ennast bolševike toetajaks.

Seevastu Venemaal, kus nende populaarsus oli toona üldiselt

Venemaal minevikunostalgieale. 100 aastat tagasi läksid kommunistidega kaasa eelkõige noored, kes asusid purustama vana maailmakorda, aga tänapäeval saavad kommunistid

selle põhjused muidugi sügavamad, aga see selleks.) Meie kaasaegses tarbimishiskonnas kasvanud noori köidab see üha kaugenev minevik järjest vähem. Nemad ei mäleta, kus nad olid siis, kui Nõukogude Liit saatis ilmaruumi esimese kosmonaudi, sest nad ei olnud toona veel sündinudki. Isiklike mälestuste puudumine muudab nõukogude aja emotsionaalselt kaugemaks. Noorte suhtumine sellesse on umbes samasugune nagu kommunistide toetavatel pensionäridel suhtumine taariaega: see on minevik, läbitud etapp, mille aeg sai ümber.

Kommunistide klammerdumine mineviku külge, positiivse tulevikuvisioni puudumine kajastub ka nende valimistulemustes. 2011. aastal sai kommunistlik partei Venemaal parlamendivalimistel 19,2%, eelmisel aastal 13,4% häältest. Praegu toetaks seda küsitluste kohaselt 8–9% valijatest.

2012. aastal presidendiks kandideerides kogus kommunistide juht Gennadi Zjuganov 17,2% häältest, aga täna toetaks teda ainult 4–5% valijatest.

Tundub, et kommunistide põhiline valijaskond on jõudnud Venemaal ikka, kus see nüüd juba loomulikult teel kiiresti kahaneb. Kuna uusi valijaid neile enam nii palju peale ei tule, siis võib arvata, et 2021. aasta parlamendivalimistel kaotab kommunistlik partei Venemaal oma praeguse positsiooni juhtiva opositsioonilise jõuna.

Andres Laiapää

ZJUGANOV - НАШ ПРЕЗИДЕНТ

LENINI JA STALINI JÄLGEDES? Kommunistide juht Gennadi Zjuganov esitles ennast 2012. aastal Venemaa presidendiks kandideerides Lenini ja Stalini järglasena, kuid see oli vaid imagooloogiline trikk. Valijatele läheb kommunistide minevikunostalgiast järjest vähem korda.

väiksem, on kommunistlik partei hetkel veel suurim opositsiooniline erakond, ühiskonnas jätkuvalt laia kandepinda omav jõud.

Kommunistidele on jäänud vaid minevik

Midagi on siiski muutunud. Kui 100 aastat tagasi oli kommunistide pilk suunatud tulevikku ja nende sihiks üles ehitada uus ühiskond, uus maailm, siis nüüd toetub kommunistlik partei

Venemaal häälil peamiselt vanuritel, pensionäridel, kes igatsevalt vaatavad oma noorusaja – 1960-ndate ja 1970-ndate – poole. See aeg seostub neile ühest küljest majanduse, teaduse ja kultuuri kiire arenguga, teisest küljest – poliitilise stabiilsusega. Hädad algasid nende silmis alles siis, kui Mihhail Gorbatšov alustas oma *perestroika*'t, mille tagajärjel suur Nõukogude Liit kokku varises. (Tegelikult olid

„Ära lase purjus sõpra ahistama!“

1950-ndate lõpus ja 1960-ndate alguses tegutsesid pealinna noorukid kambakestes ja nende põhiline vaba aeg kulus tantsupidudel käimisele. Joodi ka odavat Bulgaaria kuiva veini ning aeti tüdrukuid taga. Seksirevolutsioon polnud veel alanud ja kõigest „tekialusest“ räägiti vaikselt sosal, nagu ka suurtest muutustest riigis pärast isakese Stalini surma. Riiki ohjas vaid üks partei ja tema propagandaa noori ei huvitanud. Tallinnas olid noortel omad iidolid. Üks neist Viru Abram, sihvakas ja kena noor juudipoiss. Olid Gasparone ja kiitsakas prillidega Viru Kass. Nendesuguseid leidis veelgi.

Sellist moodsat väljendit nagu „ahistamine“ sel ajal veel ei tuntud. Tütrikud, nagu neid vaikselt emmelikud ja kodusoojad.

Polnud ka „eluõpetusi“, ega tänast Sõõrumaa Lingam Massaaži, millest kirjutavad ajalehed ja mida televisioonis õpetab telestaar Võrno kallim lausa visuaalselt. Internetikasti potsatavad samaaegselt *TitanGel*'i abil peenise suurendamise reklaamid.

Ja nüüd ongi selle kõige valguses rahva poolt armastatud, kuid kõrgelt kohalt tõugatud eelmine Reformierakonna juht ja pea-minister Taavi Rõivas (*pildil*), kes oli patuteo aegu tegelikult isegi veel kõrgemas ametis, ni-

melt Riigikogu teine mees. Pärast säravat ja ülikallist pulmapidu oli täiesti loomulik ihusoovis pisut lõõgastuda ja ringi vaadata. Selleks ulatas abikäe riigi rahade kulutaja ja palju kriitikat pälvinud EAS, kes sellise välismaasõidu Taavile ka toime pani.

Kas ja millest seal kaugel maal meie riigielu parendamiseks räägiti või kas üldse räägiti, sellest Päevaleht ei kirjutanud. Teemaks oli hoopis Taavi Rõivas, keda üks eesti naine süüdistab Malaisias aset leidnud seksuaalses ahistamises.

Riigis, kus elavad põhiliselt muslimid ja budistid, on kristlikud käitumisviisid mittesoovitavad. Juba see oli Taavi esimene ränk eksimus. Edaspidine – kas ja kuidas ta surus Katriniks nimetatud neiu külmkappide vahele, et paremat asendit valida, kuipalju ta teda käperdas või lakkus – pole meil täpselt teada. Purjus inimese asi. Tähtsam on hoopis Päevalehe peatoimetaja Urmo Soonvaldi ütlus „Aktuaalses kaameraras“, et nende lehes avaldatu oli vaid „jäämäe veepealne osa“. Mille järele see lõhnab?

Aga hakkaski kohe haise-ma, sest Postimees asus Rõivas PR-nõuniku Ave Tampere juhendamisel Taavit puhtaks pesema. Kuid neetud tänapäev töö kohe välja pettuse ja seda tõendavad ehedad helisalvestised.

Võtame asja kokku. Rõivas palus oma häbematu käitumise ja labasused andeks, ning, mis peamine, oluliseks võiduks pidas Katrin seda, et Rõivas ei nimetanud teda nende hilisemal kohtumisel ja suhete klaarimisel vale-tajaks.

Mida soovitada siin Rõivasele?

Las Vahur Kersna ütleb:

„Selles loos ehk piisaks, kui peategelane mõneks aastaks ööklubidest hõredasse Lõuna-Eestisse asumisele saata. Lisaks võiks ta paranduslike tööde korras osaleda vapinõuna EAS-i järgmises üldrahvalikus suurkampanias „Ära lase purjus sõpra ahistama!“.“ Aga mis saab pärast häbitegu Riigikogus olemisest?

Vaat' see on küsimus.

Kn

Õõnsate sõnade maagia

Rahvaste keeltes leidub sõnu, mis lumavad lugejat esimesest pilgust, teda hoobilt tegutsema (võitlema) innustades, andmata talle mahti sõnade sisusse süüvida ja võimalikele tagajärgedele mõelda. Kolm sõna – **Vabadus**, **Võrdsus**, **Vendlus** – kunagi kihutasid Euroopa rahvaid „viimse võitluse maale“.

Mida need sõnad ütlevad meile täna? **Võrdsuse** ihalemise puhus lõkkele tolleage ühiskonna lõhenemine omanikeks, kes kontrollisid loodud rikkuste jagamist, ja proletaarlasteks, kes elatusid oma tööjõu müügist ning tundsid end omanike poolt ahistatuna. Tüli leevendamiseks loodi uus ühiseluõpetus – kommunism, mis lubas tühistada omanikuõiguse ja kuulutada „rikkuste-allikad“ kogukonna ühisomandiks. Usuti ka, et selle tulemusel sünnib uutsorti, ahnusest prii inimtüüp, kes panustab „ühiskattasse“ niipalju kui jaksab ning võtab

sealt niipalju, kui õnnelikuks elamiseks tarvis.

Paraku trügisid „hüva mõtte“ elluvijate hulka edevad ja võimuahned avantüüristid, kes ürituse untsu keerasid. Kuigi p ä r i s kommunismi pole veel kunagi kusagil rajada suudetud, sildistatakse nüüd selle sõnaga kõige jubedamaid senitoimunud kuritegusid, mistõttu isegi selle sõna mainimist peetakse ohtlikuks.

Sõna **Vendlus** osundab tundele, mis ilmestab suhteid niisuguste inimeste vahel, kellel on ühine ema ja kes kuuluvad ühte peresse. See sõna pole päriselt unustatud, selle vaimu on õhus tunda, kuid ometi nii harva võib seda kuulda inimeste juttudest. See sõna justkui häbeneks end näidata, nagu moestlänud rõivas, või kardaks ilmuda elupiüünele, kus praalib Turukonkurent, kes venna-armu ei soosi.

Seevastu kuulsa „trio“ esimene sõna – **Vabadus** – jätkab endiselt ülbe bravuuriga maailmavallutamist, purustades piire rahvaste vahel ja inimeste mõtetes. See sõna justkui miilaks mingit ürgigatsust, meelitades inimest vabanema isegi oma keha elushoidmise kohustusest, eirama põlvkondade poolt Eluteele seatud hoiatus- ja keelumärke, jätma robotite hoolde kõik selle, mis igiammusest ajast on olnud Inimese elu sisuks ja mõtteks – põgenema maisest elust, et jõuda virtuaalmaailma avarustesse...

Inimene on nüüd haaranud lennult kinni veel ühest maagilisest sõnast – **Kiirus**. Ja nii ta nüüd, vabadusetiivust kantuna tormabki, saamata mahti süüvimaks: kuhu ja milleks?

Lembit Käärid Pärnust sai mahti, et seda küsida.

Tallinn 10130, Toom-Rüütli 3/5, Kesknädal

Kas valimisjaoskonnas on turvalisem valida kui e-valimistel?

Oli huvitav lugeda 21. oktoobri Postimehest reporter Nils Niitra kirjutist „Hääleostjad avastasid e-valimiste võlud“.

Võib ju väita, et ükski valimissüsteem ei ole täielikult hääleostukindel, kuid e-valimiste juurutamine avas meil, võrreldes jaoskonnas valimisega, ikka tõelise Pandora laeka. Ehk teisisõnu: e-valimistega lasti valimised valimisjaoskondadest välja kontrollimatule „põllule“, kasvõi „prügikasti taha“, kuhu ei ulatu ei valimiste vaatlejad ega õiguskaitseorganid.

Valimisjaoskondades siiski toimuvad valimised erapooleto valimiskomisjoni valvsa pilgu all, kus valimisedeli väljaviimine jaoskonnast, mitmekesi valimiskabiinis viibimine või valimisedeli pildistamine on õiglaselt keelatud, seega on, võrreldes e-valimistega, hääleostmine võimalikult minimaalseeritud.

Udo Knaps, Märjamaa, Rapla maakond

Minevikust olevikku

Äsjased valimised sundisid jälle meelde tuletama mõndagi, mida aegade jooksul tähele pandud.

Annetustest.

Krooniajal anti Eerik-Niiles Krossile 110 tuhat krooni toetust Kõue mõisapargi korrastamiseks. Mõni päev hiljem aga oli E.N. Kross 50 000 krooniga IRL-i suurannetaja. Kas selline skeemitamine polegi maksu- maksja raha raiskamine? Reformierakonna liikmeid saadab seniajani rahva halvaks panuseos anonüümsete rahaannetustega, mida siiani kutsutakse „kilekottidega rahakandmiseks“.

Selle partei üht valimisreklaami vaadates jäi mulje, et niisugune – käed risti rinnal – mõjub kui üleskutse mittemidagitegemisele.

Muinsuskaitsest.

Edgar Savisaar leidis USA-st investori, kes teeks Tallinna Linnahalli korda. Siis aga käisid nii Mart Laar kui ka Andrus Ansip samuti Ameerikas ja tegid kõik, et seda ei juhtuks, ja saidki oma tahtmise. Nüüd, tänu Mart Sultsile, kes organiseeris Linnahalli ilusamaks maalimist, läks jälle selle ehitise ümber suur sõnasõda lahti. Muinsuskaitseamet ei

lubanud räämas hoonet rikkuda! Seda oli reformikatel vaja näidata välismaa ajakirjanikele kui koledust, millega Tallinna linnavalitsus hakkama ei saa.

Kui muinsuskaitseamet on olnud suurt pahandamist ka kiriku- altari ülevärvimistega, siis oleks hea, kui Muinsuskaitseameti pealik Siim Raie tuleks vaatama, mis ikka tehti Tartu turuhoonega. Lõhuti keldrilaed ära ja ehitati õige mitu lifti, et keldrist kaupa müügisala tuua. Tartu turuhoone aga on ju ka muinsuskaitse all. Kuidas siis üht võib lõhkuda, kuid teist ei tohi

isegi ilusamaks maalida?

Enesekiitusest.

EKRE on minu meelest olnud üks intrigaanide punkt – nemad olid kõige esimesed, kes alustasid juba 7. märtsil 2017 „Radari“ saates oma erakonna reklaamimist. Pool saadet oli EKRE reklaami täis. Enesekiitumise osutus kõige agaramaks Moonika Helme. Rohelisele erakonnale võib andeks anda – nemad on ju veel „rohelised“. Nende juhi Izmailova ilusaks valimislabaduseks oli – koolilastele ökotoit. Kuid enne peaks ikka lastele tagama

tavalist toitu, et neil kõht täis oleks...

Kuidas valimisi läbi viiakse?

Meil Tartus juhtus selline asi: lähed valimiskabiini, aga valgus on suunatud ainult Reformierakonna nimekirjale. Keskerakonna nimekirja oli kõige parempoolsem ja sellelt ei seletanud minu silmad ühtegi nime. Õnneks mul oli õige kandidaadi number juba varem välja valitud.

Miks ei võiks valimisjaoskonnas olla mingi seade, kuhu paned

valimisedeli sisse ja plöksutad kandidaadinumbri sedelile? Ei peaks olema liiga suur probleem kasvõi üks kabiin selliseks teha. Vanainimesel käsi ju väriseb, ja ega ma teagi, kas minu sedel ikka läks arvesse. Samuti oli ka Jõgeval olnud valgus sihitud peamiselt Reformierakonna valimiskirjale.

Stalini „päikese“ all kasvanud ja nälga näinud penskar Madis Alamets Tartust

Hirm ametiühingu ees

HKScan Estonia juhatuse esimees Anne Mere (*pildil*) ütles, et Rakvere lihakombinaadis toimunud ebaseaduslikus tööseisakus on süüdi mõlemad pooled, kuid ametiühingu loomist ta vajalikuks ei pea. Ajakirjaniku küsimusele töötajate nõrdimuse kohta vastas ta Delfi videos üsna ülbelt: „Inimlik arvamus pole lõplik tõde.“

Juhtunust lähemalt. Soomes on ametiühingud väga tugevad ja nendega on sunnitud arvestama kõik tööandjad. Põhjamaalaste poolt ehitatud ja nüüd täielikult nende omandis olev Rakvere lihatööstus oli mõned ajad tagasi kriisilukorras, ja välja vahetati kohalik juhtkond. Siis tabas ettevõtet eelmisel aastal „ammoniaagirünnak“ – hukkus üks töötaja ja kolm said raske mürgistuse. Juba tookordne suhtumine töölistesse oli viisakalt öeldes, ebaviisakas...

Lihakombinaadi töötajate sõnul teatas juhtkond juhtunust neile teadetetahvil oleva paberi kaudu, kuid õnnetusest saadi meedia vahendusel teada palju varem. Ja mis veel hullem, et juba päev enne õnnetust oli tööruumides tugev ammoniaagihais. Tookord õnnetus „hüüdis tulles“!

Rahvusvaheline skandaal samuti HKScan-ile kuuluva Talleggi tibudega avalikus prügikastis. Selgus, et naistel tõsteti töökoormus kolmekordseks ilma palgatõusuta. Varem kolmele päevale jagunenud partiid viidi ühele päevale, et ikka rohkem liha toota. Naiste jõud ei pidanud sellele tempole vastu. Kõik tibus – nii koorunud kui ka koorumata – jäid konteinerisse ootama oma piinrikast surma. Enne seda taoti konteineri sisu suure roobi või kastiga madalamaks, et sinna ikka rohkem mahuks... Ka haudejaamas sees on nii tibudel kui ka

Foto: videotõmmis

tavatöötajatel ebanormaalsed tingimused. Ruumid ja ventilatsioon on vastavuses vanade partiide suurusega. Kuumus tapab, õhku ei ole... Tibud karjavad, nokad lahti. See tähendab, et neil on kuum ja piin olla ning et nad on lämbumas.

Aga sellest jäi veel väheks. Nüüd siis on järjekordne suur pahandus saamatu Anne Mere juhitud käitises. 27 töötajat, kes pole rahul töötingimustega tapamajas, viskasid noad nurka ja hakkasid juhtkonnale vastu. Tegid tööseisaku, mida ei nimetata streigiks. Anne Mere kutsus kohale politsei. Seaduste mittetundmine sai kolmel töötajal vallandamise põhjuseks. Teised said esialgu armu ja nende saatust arutati eile, aga tulemust me täna veel ei tea.

Paljud pikaajalised töötajad väitsid, et nende palgad pole tõusnud krooniajast saati. Ena-

mik teenib 450 €kuus, mõni pisut rohkem. Liinitöeline Aivar Allese rääkis ERR-ile: „Töö on must ja räpane. Ma olen ikka üleni verine. Tülgastav töö! Oleme üleni märjad. Ventilatsiooni pole. Tahame õiglasemat suhtumist.“

Ja oh imet! Vaid 18 tundi pärast kolme töötaja vallandamist avaldas CV-Online kuulutuse uute töötajate otsimisest, palgaga alates 800–950 €kuus!

Imelik suhtumine: esmalt laseme kolm aktiivset ja tublit inimest lahti, seejärel aga tõstame töötajate palga kahekordseks ning hakkame lahtilastute asemele uusi otsima! Nii toimib soomlaste usaldusisik siinmaal. Välismaa kapitalist teab, et Eestis saab kena kopika teenida kerge vaevaga, sest ametiühingud on siin praktiliselt olematud. Meie riigis väga pikka aega valitsust juhtinud Reformierakonna kehtestatud seadused annavad tööandjatele väga suured õigused ja üsna vaba voli käituda oma töötajatega. Nii juhtus ka Rakveres – kolm kiirkorras tehtud hoiatust, ja oledki tööst vaba!

Soomes on loomulik tugi kollektiivlepingust, mis on ametiühingute kõige tugevam kaitsereelv töötajate jaoks. Rakvere lihatööstuse juht aga pelgab ametiühingut; tema ütles ametiühingu vastu reetis kogu isikliku suhtumise oma alluvatesse. „Ametiühingu loomist ma vajalikuks ei pea,“ ütles Mere. Meil siin Eestis on praegu see veel võimalik. Soomes mitte iial! Seal oleks selline juhikene juba ammu saanud „potkut pois“. Kas poleks omanikel Soomest ometi aeg otsustada?

Kn

Internetivabadus on kõikjal inimõigus

Inimõiguste Instituut deklareerib oma internetilehel: „Eesti on maailmas tuntud kui edukas e-riik, ning internetivabaduse tagamine on riiklik prioriteet.“

Ühes teadaolevas Eesti rahvamajas seda õigust äsjasel valimisteaajal juhtuti rikkuma. Kui hoones tegutsenud valimiskomisjon palus rahvamajajuhatajalt WiFi parooli, siis seda talle ei antud: rahvamaja kui valla allasutus olevat kaabelühenduses ja WiFi olevat vaid majas asuva noortekeskuse tarbeks. Samas teatab Rahvakultuuri Keskus oma internetilehel, et selles rahvamajas on „interneti püsiühendus, kuivkäimla, loomulik ventilatsioon, tsentraalne kanalatsioon, tsentraalne veevarustus, tuletoorjaveevarustus“. Valimiskomisjonil oli seega juriidiline õigus saada korralik internetiühendus.

Kuna vallavanem osutus inimeseks, kes ka ise valla internetiasju ajanud, sai rahvamajajuhataja talt selged juhised: kui on vaja mingeid üritusi teha, antakse korraldajatele kohalikud paroolid sissepääsuks internetivarustesse.

Aga mis selle tarkusega peale hakata, kui ruuter on nii käpardlikult paigaldatud, et ei suurde ega väikesesse saali ega ka baariruumi internetilevi läbi paksude seinte ei ulatu! Aga need ongi ruumid, kus kõik peaks tänapäevasele toimima! Ruumid, kus liiguvad need, kellele on lubatud „riiklik prioriteet“!

Vald aga maksab valguskaabli otsast toimiva 20 Mbit interneti eest igakuiselt küllaltki soliidse summa, ja see on praktiliselt kasutu. Õpetlik raiskamisjuhtum!?

Igatahes peetagu meeles Inimõiguste Instituudi juhtlauset: „Sõna- ja koosolekuvabaduse põhimõtete tagamiseks ei tohi inimestele seada piiranguid internetist info saamiseks. Instituut jälgib selles valdkonnas Eesti õiguskorraldajate muutmise algatusi ning esitab vajaduse korral poliitikasoovitusi riiklikele institutsioonidele.“

(Autori nimi toimetusel teada.)

Nädala juubilar JÜRI KUUSKEMAA 75

Kuku raadio saatete sari „Memoria“, mille eesmärgiks valgustada laia kuulajateringi levi tamaks ajaloo huvi ja lugupidamist kultuuripärandi järjekestvuse vastu, toimib kui rohkeid huvilisi kaasav ja ulatusliku tegevusväljaga pühapäevakool.

Iganädalased saated juhatab sisse „Muinsustervitus! Siin Jüri Kuuskemaa!“. Paljud on seda sihvakalt ajaloolises kostüümis härrasmeest näinud Tallinnas vanalinlikel ajalooühingulistel üritustel üles astumas heeroldi rollis, lugenud tema kirjutisi ja kuulanud tema sõnavõtte, osalenud tema juhitud ekskursioonidel või pealtvaatajana jälginud nende kulgemist.

25. oktoobril 1942 kolmanda põlve tallinlasena sündinud Jüri Kuuskemaa panus kultuurilukku on võrreldamatult mitmekülgne ja viljakas ning Eesti riiki väärtustav. Paljudes peredes suhtutakse pühapäevahommikute sellesse parajasti raadios kõnelevasse asjatundjasse kui lausa „koosseisulisse“ kohvilauakülalisse – nauditakse tema väarikat ja sisutihedat monoloogit, mis kantud austavast suhtumisest ajalukku ja kaasaegsetesse. Selline tunne raadio abil targemaks saamist kaunistab huvilistel pühapäeva. Teadjamad on imetlenud selle sõjaaja-lapse vankumatust oma elurajakurvide läbimisel ja lõpmatul enesetäiendamisel. Algakoolipäevil luutuberkuloosi tõttu liikumatult voodisse aheldatud poisile pakkus saatuse võimaluse ahmida ajaloo- ja geograafia- raamatuid. Tervenedes püüdis ta Keila raamatukogu üliinrika lugejana teha oma huvivaldkonda süvenemisel kõik mis vähegi võimalik. Järgnesidki ajalootudengi-aastad Tartus, ja 1965. aastal oli Eestis veel üks tubli kunstiteadlane juures. Algasid aastakümned töötamist Kadrioru kunstimuuseumis,

kaasalöömist muinsuskaitse liikumises ja Eesti taasiseseisvumise taotlemisel, ühingu „Teadus“ vahendusel rohkete loengute pidamist, põnevate raamatute koostamist jne. Kõike seda seni, kui 45 aastat tööd ja vaeva näinu majandusraskustes vaevlevast muuseumist „ära koondati“. Innukale asjatundjale pakkus väljapääsu kodulinn Tallinn – Jüri Kuuskemaa sai linna peana nõunik oma erialal. Tegelikult tööpõld avarduski, ning teda võis järjest enam kuulda ja näha kogu Eestis – kunsti ja arhitektuuri kindlameelse ja mitmeläadsel korraldamisel.

Juubilar erandliku entusiasmi värvikaks näiteks on praegu Arhitektuurimuuseumis aasta lõpuni avatud ainulaadne näitus „Kodu arheoloogia. Jüri Kuuskemaa „barokkbarakk“ Haapsalus“. Välja on pandud rohkeid leide, mis avastatud 1782. aastast pärinevast majast, kus kunagi suvitas tema vanema – Estonia teatri näitlejanna Betty Kuuskemaa – ja millele pojapoeg on asjatundjana andnud „uue hingamise“.

Mõnigi kultuurientusiast on nüüd hakanud toimima nõnda: olles pühapäevahommikul ära kuulanud järjekordse „Memoria“, suundutakse pärastlõunal uudistama siinmainitud näitust, mis on tähelepanuväärne nii leidude poolest kui ka eeskujuna, kuidas tõsiselt tahtmise jõul saab omaenda valduste ajalugu tulemuslikult läbi uurida ja huvilistele eksponeerida.

Jüri Kuuskemaa üks peamisi iseloomujooni on väarikus. Eelkõige avaldub see laias ja peensuseni lihvitud eruditsioonis – ta kuulub selliste meeste hulka, kes tunnevad end kohustatuna pidevalt omandama uusi teadmisi, sest teisiti elatud päev pole nende jaoks täisväärtuslik.

Loomulikult kajastub see ka „Memoria“ rubriikides. Näiteks „Kalendrijutt“ räägib lahti erine-

Foto: Raepress

vate paikkondade jaoks olulisi tähtpäevi rahva- ja kirikukalendris. Samuti puudutatakse kogu Eesti elus praegu tähtsaid sündmusi (viimati kohalikke valimisi ning põllumajanduses ja muus maaelulises kujunenud täbarusi – osa tänavusest saagist võib jääda halbade ilmaolude tõttu koristamata ja hukka saada). Või jagatakse häid soovitusi, kuidas sisustada õppuritel praegu alanud koolivaheajaga, et kiskuda noorrahvast kõrvale nutitelefonide juurest ja istuvalt eluviisilt. „Muinsusuudistes“ sisaldub nii head kui ka halvemat. Viimati anti teada Tallinna Linnamuuseumi kavast olevast, Kadrioru lossi uuest klaverist, Filmi muuseumi peatsest avamisest Maarjamäel, rahvusvahelise muinsuskaitseinstituutsiooni „Europa Nostra“ huvist siin asuvate erilistelt väärtuslike ehitiste – kunagise Patarei vangla ja Tallinna Linnahalli käekäigu

vastu, Tartu ülikooli vanade õppehoonete müükipanekust, Muinsuskaitseameti tänavusest preemiast, Haapsalu linnuses toimuvatest väljakaevamistest. Palju põnevat pakub alati „Raamatukoi“, tutvustades vanu trükiväärtsi ja uusi üllitisi. Põgusates aruteludes võidakse kõiki erutavate globaalsete ohtude käsitlemisel kogunisi jõuda Maa kliima soojenemise võimalike tagajärgedeni. Valdavalt on „Memoria“ käsitluste vaimuseks kriitilisus, ja kui vaja, ollakse ka murelik. Ent üldiselt püüab saate autor ikka olla kuuskemaalikult optimiseeriv. Erakordset hoolitsust ilmub kunstiteadlane helikunsti suhtes – igas tema saates pakutav muusika saagu kuulajate jaoks omaette naudinguks, pärinegu erinevatest ajastutest ja mõnikord ka üpris kaugetest maadest. Näiteks viimati või-

sime kuulda Tiibeti bambusflöödil mängitud helindeid.

Väärika ja kindlameelse nõudlikkusega suhtub Jüri Kuuskemaa uute mälestusmärkide püstitamise Eestis ning kõikvõimalikesse renoveerimistesse ja restaureerimistesse, avaldades oma sõnaselgeid arvamusid veenvalt, tasakaalukalt ja delikaatselt. Ka selle kohta, kuidas Eesti kaugem ja lähem ajalugu on seotud tänapäevaga ja meie võimaliku tulevikuuga. Ning mida põnevat sisaldub ajalooajakirja „Tuna“ järjekordses numbris.

Nii viisi – kultuurihuviliste heatahtliku rahvakoolmeistrina ja tarkadele arutlustele suunajana püüab Jüri Kuuskemaa saavutada enamasti ega ole vajadusel kitsi ka kiitmisega; hiljuti pälvis kiidusõnu Kuussaare lossi ansambel. Asjalik ülevaade sellest, kuid ikka asjakohase tõsidusega püütakse neid tutvustada, sest kõik kuulajad on Kuuskemaa jaoks alati sügavas lugupeetuses. Oluliseks peetakse näiteks sedagi, kuidas tähistatakse sügisel vanavanemate päeva. Loomulik on tähelepanu akuutsete sõjaajalooliste küsimuste suhtes, olgu siis tegemist XX sajandil asetleidnuga või eestlaste vanema Lembitu hukkamise seikadega. Tähtis on jagada kasulikke soovitusi: kiirustage Meremuuseumi külastamisega – muuseum läheb varsti kapitalremonti!

Jüri Kuuskemaa käsitlused, nii raadio kaudu kui ka muul viisil levivad, suunavad tavaliselt ühtlasi vaimustuma: mõelda vaid, kui rohkeid jälgi ajaloo põnevustest mahub väikesele Eestimaa! Kui palju muinsusrikkust on siin ikka veel leida, kõigest olnust hoolimata!

Samas õpetab ta tagasi hoidma rumalat liigvaimustumist, mille kurbadeks viljadeks võib olla meie ainulaadsete väärtuste kaotamine. Selleks tuleb teada, kuidas hoida pea ka poliitiliselt kaine.

Eks ole põnev kuulda mõnda rahvusvahelist pommuudist: Cheopsi püramiidi arhitekti päevikut, mis nüüd üles leitud, selgub, et seda maailmaimmet pooldanud ka siitkandi teade: Saue kodu-uurimise seltsing jätkab omi püüdlusi kodulinna kujunemise väljaselgitamisel ja tegeleb Saue raudteejaama ajalooaga.

„Memoriasse“ süvenedes jää kõrvale üks soliidne meediatarkus: kellegi esiletõstmisel pole tähtsaim tema juubel, vaid juubilar poolt korda saadetu. Eks seepärast tule Jüri Kuuskemaa kiita ka rohketes väljasõiduesinemiste eest, kui ta muusikute esinemistel Eesti eri paigus on tutvustanud kontserdipublikule sealseid arhitektuuriväärtusi või kõnelnud kohalikele koduloo huvilistele ammu aegselt elamiskultuurist. Ja ärgem unustagem sedagi, et teadusmees, kes suudab esineda mitmes keeles, astub vajadusel pidevalt välja oma emakeele puhtuse kaitseks, igasuguse keelelise vägivalla vastu.

Juubilar on avalikult lubanud lisaks soliidsetele ajalooramatu- teledahtadele veel ühe raamatu. Seepeale võime, tema enda keelepruugist eeskujuna võttes, kosta:

„Oleme interesseeritud!“ Sest Jüri Kuuskemaa elutöö jätkub.

Tiit Maksim, viiendat põlve tallinlane

Muutused Jaapani erakonnamaastikul

Pühapäeval toimusid Jaapanis Esindajatekoja ehk parlamendi alamkoja ennetähtaegsed valimised. Need ei toonud kaasa valitseva erakonna vahetumist, kuid kujundasid ümber poliitilise maastiku opositsiooni poolel.

Jaapani traditsiooniline võimupartei, parempoolne Liberaal-Demokraatlik Partei (LDP) sai 284 kohta 465-st, kaotades kuus kohta. Nende koalitsioonipartner, konservatiivne Komeito sai 29 kohta, kaotades viis kohta. Seega säilitasid nad Esindajatekojas konstitutsiooni muutmiseks vajaliku 2/3-lise enamuse. Tokyo populaarne kuberner Yuriko Koike (pildil) asutas septembris vaid

mõned tunnid enne ennetähtaegsete valimiste väljakuulutamist uue konservatiivse erakonna, mis kannab nime Lootuse Partei. Koike kuulus varem LDP ridadesse, kuid selle ettevõtmisega ühinesid ka vasaktsentristliku Demokraatliku Partei parlamendisaadikud. Demokraatlik Partei oli seni suurim opositsioonierakond, kuid nüüd valimistel ei osalenud. Koike selle liberaalsemaid ja vasakpoolsemaid liikmeid oma Lootuse Partei kandidaatideks ei tahtnud ning nemad moodustasid uue progressiivse, vasaktsentristliku erakonna, mis sai nimeks Jaapani Konstitutsiooniline Demokraatlik Partei (JKDP). JKDP on vastu kavandatud muudatustele Jaapani konstitutsioonis, millega

võimupartei tahab sisuliselt loobuda riigi patsifistlikust iseloomust, et saada suurem vabadus relvajõudude arendamiseks ja kasutamiseks. Nemat said Esindajatekojas 55 kohta, enne valimisi kuulus sinna ainult 15 saadikut. Lootuse Partei sai 49 kohta, kaotades valimiseelse seisuga võrreldes kaheksa kohta. 12 kohta sai Kommunistlik Partei ja ühe koha Sotsiaaldemokraatlik Partei, mis toetavad JKDP-d vastuseisus konstitutsiooni muutmisele. Kümne kohaga pääses Esindajatekotta paari aasta eest asutatud Jaapani Initsiatiiv, paremtsentristlik erakond, mis oli juba varem esindatud parlamendi ülemkojas. **Kn**

Keskerakonna Lasnamäe seniorsektioon

koos oma sõpradega koguneb **neljapäeval, 26. oktoobril kl 14** aadressil Pae 19, et üheskoos meenutada Keskerakonnale edukaid kohalike omavalitsuste valimisi. Kooslijatega jagab sel päeval oma värsked muljeid suuriritusest telesaatejuht **Jakko Väli**.

Kohtumiseni!

Info: Pille Lövend 512-9489

TELLI KESKNÄDAL

Helista 617 7717 * www.tellimine.ee * tellimine@expresspost.ee

